Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 194 (16717) | 1984 оной августын 24, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

...АЙШАЛХЫ ...ДАБАРИИЕНЬ ...ЭШЭЛҮҮЛХЭ

...ҮБЛИКЫН партийна бүлэгүүдэй, цеховэ болон ...организацинуудай хүтэлбэрилхы органуудай ...ээлэлгын дүүрэжэ байһантай дашарамдуулан, ...һунгалтын суглаанууд эхилбэ. Мүнөө нимэ суг... партийна бүлэгүүдтэ боложо байна. Удаань ...үй цеховэ болон партийна эхин организацинин ...шар болон бюро тоосохо юм. Байгша оной тоо...галтын суглаануудай онсо шэнжэнь гэхэдэ, тэ... нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбтэ ...үдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө дэл...тэдэ арадай мүрысөөнэй, партиин ээлжээтэ ...ездэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан үедэ болохонь

...то һунгалтын суглаанууд дээрэ коммунистнуу... анхарал партиин XXVI съездын, КПСС-эй удаа...ленумүүдэй шиндхэбэринүүдые болон энэ табан ...сэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ талаар пар...ганизацинуудай, тэдэнэй бюрогой хэһэн ажал ...асуудалнуудта хандуулагдаха ёһотой. Тоосоо...хэһэн хүдэлмэриингөө дүн тон наринаар шэн...доһон дүй дүршэлөө бүридхэхэ, бии байгаа ду...нуудаа, хэрэглэгдээгүй нөөсэ арга боломжонуу...үлхэ, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа ха...ээшэ тон шухала.

...то үе соо парти доторой ажабайдал эдэбхижүүл...штын дунда ябуулагдаха эмхидхэлэй болон по... хүдэлмэри һайжаруулха, үйлэдбэри хүгжөөхэ ...ьна зорилгонуудые шиндхэхэ, ажалшадые ком...һоор хүмүүжүүлхэ талаар партийна организа...ага бэшэ хүдэлмэри хээ. Гэхэтэй хамта, үшөө ...ээгүй асуудалнууд, дутуу дунданууд бии бай...эһээ партийна суглаанууд дээрэ парти доторой ...н хүгжөөхэ асуудалда анхаралаа хандуулха. ...т бүхэн бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандаха, ...ал ба өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлхэ шухала. ...а үедэ республикымнай ажалша коллективүүдтэ ...гэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбтэ ...үдые дүүргэхын түлөө үргэн ехэ хүдэлмэри ...жа байна. Үнгэрһэн долоон һара соо промыш...едприятинууд продукци худалдаха даабарияа ...роцент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари ...роцент бэелүүлбэ.

...ье энэ тоо, баримтануудаи саана олохон пред...удай дутуу дунданууд харагданагүй. Продукци ...а долоо һарынгаа даабари 24 предприяти, ажа... дээшэлүүлхэ түсэбөө 46 коллектив дүүргээ...а юм. Тэдэнэй тоодо «Буржелезобетон», «Бурят...материалы» нэгэдэлнүүд, «Забайкаллес» нэ...гэдэн пре-приятинууд болон бусад. Главбурят...рилгын гол эмхинүүд, «Бурятцелинстрой» трест, ...жколхозстрой» нэгэдэл гол фонд болон гэр бай...алгада оруулха түсэбөө дүүргээгүй. Тэрэшэлэн ...ын хүдэлмэридэ, хүн зоной һуудал байдал ...талаар олон дутагдалнууд бии.

...бликын колхоз, совхозуудта малай тоо толгой ...ха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, хүдөө ажа...уктнуудые улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохо та... байгаа нөөсэ арга боломжонууд гүйсэд хэрэг...й. Зарим ажахынуудта найдамтай тэжээлэй үндэ... бии болгохо, һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ ...үдэлмэри һулаар ябуулагдана. Мүнөө үедэ бүхы ... һайнаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, нии...й үбэлжэлгэдэ түгэс һайнаар бэлэдхэхэһээ шуха... байхагүй.

...рын элшэ, тоһодолго-түлишын болон бусадшье ...ууды гамтайгаар гаргашалхын, тэдэнние ал...лөө тэмсэхэ гээшэ ажахынуудай ажал ябуулгын ...олоогүй байһаар. Хүдэлмэриин сагаа ашаа үрэтэй...глэхэ талаар бүхы юумэн хэгдэнэгүй. Мүн бри...ряд, ажахын тоосоон һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

...ы дутуу дунданууд юунһээ болоноб гэхэдэ, пар...н организацинуудай ажалша коллективүүдэй үй... ажабайдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, тэдээндэ ...й партийна нүлөө үзүүлнэгүй гэжэ тэмдэглэл...эдэ тэдэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон бүхы ...нуудта түсэбэй дүүргэлтые хангаха эрилтэ һу...гдана. Тиимэһээ тоосоото һунгалтын суглаанууд ... табан жэлэй болон байгша оной түсэбүүдэй хэр ...дэжэ байһан тухай онсо анхарагдаха ёһотой. ... нөөсэ арга боломжонуудые, түрүү дүй дүршэ...аар хэрэглэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ...гүй алмалта, арьбалалта хэхэ, элдэб гээлтэ хо...н тэмсэхэ талаар хэмжээнүүдые хараалха хэрэг...

...ис мүрысөөнэй аша үрые дээшэлүүлхэ гээшэ ... организаци бүхэнэй уялга мүн. Ажалшадай ...үсхэл дэмжэжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ...ин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулха талаар тэ...һан үүсхэл саашадань хүгжөөхэ шухала. Үйлэд...часток бүхэндэ ажалай журам бэхижүүлхэ, үк...сэтэ ажалай эрхэ байдал байгуулха хэрэгтэ он...ал хандуулагдаха ёһотой.

...на хүдэлмэриин онол арганууды нарижуулан ...лха талаар бэелүүлхэ зорилгонууд хадаа пар...үлэгүүд, цеховэ болон партийна эхин организа...е эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ эрилтэ табина. ... организациин ажалша коллективүүдэй үйлэдбэ...ынтын ажабайдалда үзүүлдэг нүлөөн коммунист...дэбхи үүсхэлээр, тэдэнэй хэр нягта холбоотой ... элирүүлэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ тоосоото суг... дээрэ парти доторой хүдэлмэри, үйлэдбэриин ...уд дээрэ коммунистнуудые тааруугаар хубаари...ха, партиин зэргын ургалта, коммунистнуудай ...эрилтые дүүргэлгэ болон бусадшье асуудалнуу...ижэлхы ёһоор хаража үзэхэ зэргэтэй.

...то һунгалтын суглаанууд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй бэелүүл...ые анхаралтайгаар хаража үзэхэ хэрэгтэй. Үзэл ... хүдэлмэри үйлэдбэриин болон хүмүүжүүлгын ...удтай нягта холбоотойгоор шэнжэлгэдэхэ ёһо...гала комсомолшууд болон залуушуулай дунда ...адаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ анхарха байна. ...н политическэ, экономическа һуралсалай асуу... политинформаторнууд болон агитаторнуудай хү... онсолон хэлэхэдэ, хүнүүдые хүмүүжүүлгын бу...алнууд суглаанууд дээрэ онсо һуури эзэлхэ зэр...

...о һунгалтын суглаануудай аша үрэ тэдэнэй яажа ...нһээ, ямар байдалда үнгэрэгдэһэнһөө дулды...на. Һайн удхатай элидхэл, суглаан дээрэ нүхэр ...өөрэлдэхэ, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэл...үүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Бии байгаа ду...анууд тухай үнэн сэхээр хэлэжэ, тэдэнние усад...жээнүүдые суг хамта хэлсэжэ, хараалха гээшэ ба...ила. Мүн партгрупорг, партийна эхин организа...ретарьнарые тон нарииаар шэлэжэ һунгаха бай...ай коллектив соогоо хүндэтэй, ажалаа һайн мэ...бхитэй хүнүүд байха болоно.

... горкомууд, райкомууд болон партийна коми...соото һунгалтын суглаануудые үнгэрэлгые ...аар хүтэлбэрилхэ уялгатай. Тиихэдээ партийна ...э болон үсөөн коммунистнуудтай партийна ор...уудта тэдэ туһалха болоно. Эдэ суглаанууд дээ... ажаглалта болон дурадхалнууд хэлэгдэхэ. Тэдэ...индхэжэ, бэелүүлхэ шухала.

...на бүлэг, цеховэ болон партийна эхин органи...энэй ажал ябуулгые бүхы талаһаань, тон наряар ...э хадаа тэдэнэй ажалша коллективүүдтэ нүлөөл...ам дээшэлүүлхэ, энэ жэлэй болон арбан нэгэдэхи ...лэй түсэб бүхыдэнь амжалтатайгаар дүүргэхэ ...туһалха байна.

...АГНАЛ

...ахын үйлэдбэрине ...э ехэ хубитаяа ...нь түлөө, түрэ...һатай болоһон...дашарамдуулан тус... пенсионер Жамсо Баль... Ванкеевые Бу... АССР-эй Верховно ...президиум Хүндэлэ...аар шагнаба.

..., совет органууд...элдэ аша үрэтэй...эһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 70 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан тусхайта пенсионер Алексей Иванович **Поповые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрине хүгжөөлгэдэ ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 жэлэй ойтойнь дашарамдуулан, Хяагтын районой «Родина» колхозой ахамад агроном Фекла Сергеевна **Вороные** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ БОЛОН ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

1983—1984 ОНУУДАЙ ҮБЭЛЭЙ ҮЕДЭ һҮ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ БА ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ һААЛИИН ФЕРМЭНҮҮДЭЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком 1983—1984 онуудай үбэлэй үедэ һү һаалга ба гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхын түлөө республикын колхоз, совхозуудай һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, тусхай тогтоол баталан абаба.

Республикын колхоз, совхозуудай һү һаалиин фермэнүүдэй иимэ коллективүүд социалис мүрысоондэ илаһанда тоологдоо гэбэл:

Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой Десятниковай һүнэй фермэ (даагшань М. А. Хамуев).

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һү һаалиин фермэ (даагшань Л-Д. С. Санжицыбикова),

Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой Ангирскын һүнэй фермэ (даагшань А. М. Портнягин).

Яруунын районой Нарһатын совхозой Каменкын һү һаалиин фермэ (даагшань В. Е. Жамсаранов),

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һүнэй фермэ (даагшань Т. Д. Дашинимаева),

Баргажанай районой Шитханай совхозой Шапеньковой һү һаалиин фермэ (даагшань А. А. Орлов).

Баунтын районой Ципиканай совхозой Бага-Амалаадай һүнэй фермэ (даагшань Р. Ф. Старкова).

Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой «Новая стройка» һүнэй фермэ (даагшань В. И. Чигирева),

Хяагтын районой Улаадайн совхозой Дүнгын һү һаалиин фермэ (даагшань Д. П. Серебренников),

Загарайн районой «Гигант» колхозой һүнэй комплекс (даагшань А. О. Афанасьев).

Захааминай районой Енгорбойн совхозой Зэмхын һү һаалиин фермэ (даагшань П. Я. Цыбиков).

Хэжэнгын районой «Первомайский» совхозой Вознесеновкын һүнэй фермэ (даагшань М. Г. Кривоносов),

Зэдын районой Оёорой совхозой Зүүн-Ториин һү һаалиин фермэ (даагшань Т. Ц. Имеева),

Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй совхозой Дабаатын һү һаалиин фермэ (даагшань И. Г. Быков),

Түнхэнэй районой Түнхэнэй совхозой Шартайн һү һаалиин фермэ (даагшань Д.С. Шалданов).

Ахын районой «Коммунизм» колхозой Хара-Хужирай һү һаалиин фермэ (даагшань С. Б. Гыргенова),

Хориин районой Дээдэ-Тайлсын совхозой Дээдэ-Тайлсын һүнэй фермэ (даагшань П. А. Кучумова),

Хойто-Байгалай районой «Ангарский» совхозой Дээдэ-Заимкын һү һаалиин фермэ (даагшань П. К. Костылев).

Кабанскын районой «Большереченский» совхозой Истогой һүнэй фермэ (даагшань В. М. Котов),

Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Галтайн һү һаалиин фермэ (даагшань Д. А. Дондупов).

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ — БҮГЭДЫН ХАБААДАХА ХЭРЭГ

БОРООДО ҺААТАХА, ҺАМШАХА САГ ҺАЛАА

Республикын ажахынуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

(1984 оной августын 20-ной мэдээн)

Районууд	сабшагдаһаниинь	һүрилэгдэһэниинь	Сенажай дарагдаһаниинь	силосэй нөөсэлэгдэһэниинь	Витаминтай ногооной гурилай гаргагдаһаниинь
Баргажанай	44	44	50	23	38
Баунтын	13	13	—	—	—
Бэшүүрэй	57	43	19	22	44
Зэдын	45	24	104	10	49
Яруунын	45	16	38	7	52
Загарайн	51	48	102	12	37
Захааминай	62	2	21	33	36
Кабанскын	70	80	48	68	101
Хэжэнгын	62	49	58	12	59
Хурамхаанай	50	38	90	47	136
Хяагтын	59	54	98	13	38
Мухар-Шэбэрэй	45	50	9	17	58
Ахын	25	19	—	—	—
Прибайкалиин	66	63	16	54	66
Хойто-Байгалай	57	50	—	81	—
Сэлэнгын	53	38	81	7	38
Түнхэнэй	57	63	47	54	42
Улаан-Үдын	52	66	52	11	51
Хориин	52	40	59	27	69
Республика бүхыдөө	52	41	55	23	57

Буряадай Статистическэ управлениин үгэһэн мэдээн соохоо абажа харахада, тэжээл бэлэдхэлгэ бүхыдөө бирагүйгөөр ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхээр. Республикын колхоз, совхозууд үшөө 244,4 мянган гектарай ногоо сабшажа абаха ёһотой. Августын 20-ной байдалаар оройдоол 260,3 мянган гектарай ургаса унагаагдаһан байха юм. Үнгэрһэн долоон хоног соо дүн хамта 59,8 мянган гектарай ногоон сабшагдаа. Энэмнай урдахи неделидэ орходоо 16 мянган гектараар ехэ байбашье, энээгээр һанаагаа амарха үндэһэн үгы.

Илангаяа Баунтын, Ахын, Баргажанай, Зэдын, Яруунын районуудай ажахынууд ногоо сабшаха хүдэлмэреэ хангалтагүйгөөр ябуулна. Эдэ районууд энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо нилээд бага газарай ургаса унагааһан байха юм. Бэшэшье районуудай үбһэшэдэй звенонууд ажалаа эүбөөр эмхидхэжэ шадаа һаа, бүришье үндэр дүнгүүдые туйлаха һэн. Ушар нимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ бүхы бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэн, сабшалангайнгаа ногооё бултыень сабшажа абаха зорилго табигдаха ёһотой. Тиигээгүй һаа, үнгэрһэн жэлэйхидэл адли ехэхэн талмайнгаа ногооё сабшангүй орхихобди.

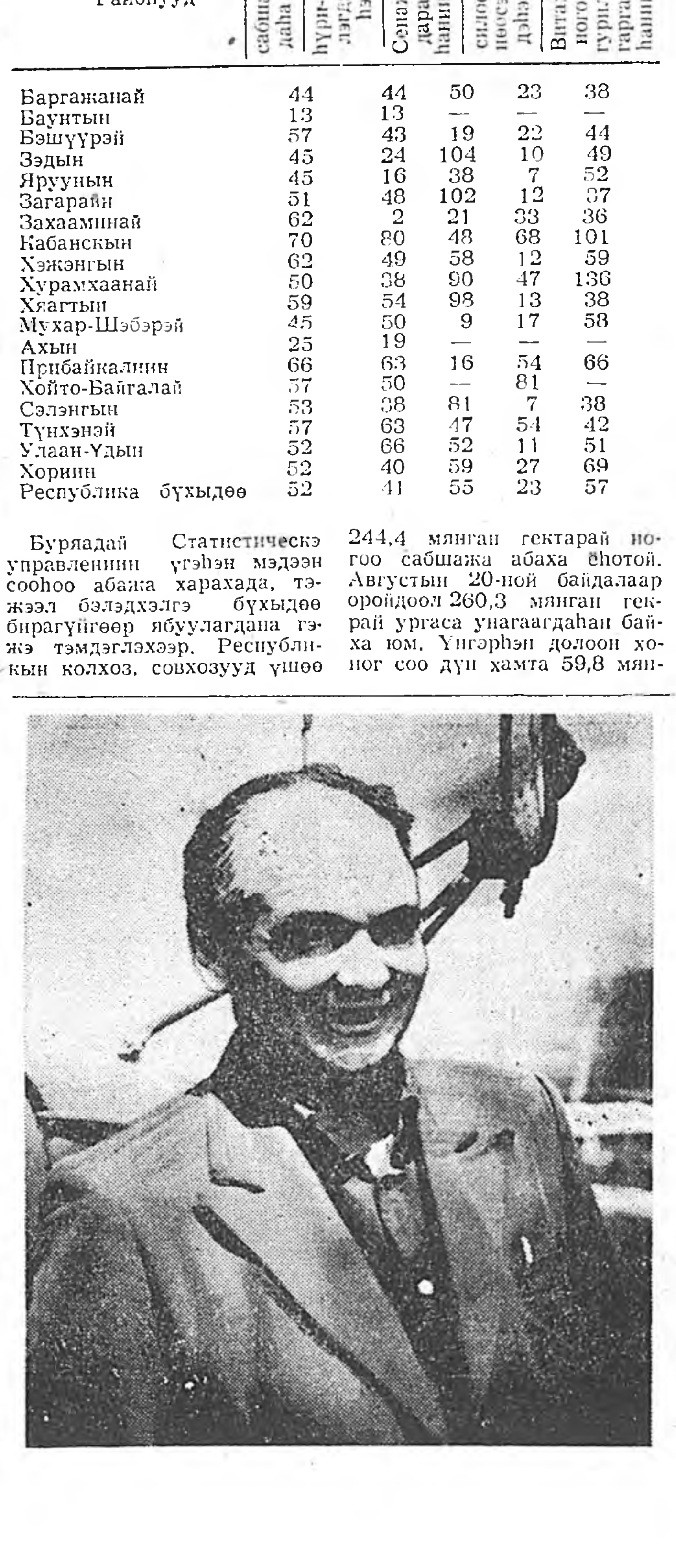
Унагаагдаһан ногоо суглуулха, һүрилхэ талаар мүнлэ һанаа зобоохо юумэн олон. Байгша ондо республикын ажахынууд 487,8 мянган тонно үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй һаа, мүнөө дээрээ 198 мянган тонно тэжээл нөөсэлөө. Яруунын район 59,4 мянган тонно үбһэ бэлэдхэхэ һаа, һүүлэй мэдээгээр минил 9,5 мянган тонно суглуулаа. Баунтын, Зэдын, Захааминай, Хурамхаанай, Ахын, Сэлэнгын районуудай байдалынь нилээд бэрхэтэй. Дээрэ дурсагдагша районуудай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд иимэ байдалые элдэбын шалтагаанаар сагааруулхые оролдоно. «Сабшаламнай үһанда абташоо» гэхэ хүнүүдшье олон. Иигэжэ байхадамнай саг ошожол байна ха юм. Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын районуудай колхоз, совхозууд үбһэ бэлэдхэлгэдэ дүүрэн хүсэеэ хэрэглэнэгүй. Ниитынгээ адууһа малда тэжээл нөөсэлхэ хаһамнай дууһахань. Тиимэһээ шамдаагүйдэ аргагүй болоо.

Хэды хура бороогой һаад ушаруулаашье һаань, сенаж, силос дараха хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдаха ёһотой. Эндэшье мүртэй ажал хэгдэнэгүй. Гансал Зэдын, Загарайн районууд сенаж нөөсэлхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Харин бэшэ районууд даабаряа һаял хахадлажа байнхай. Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй районууд сенаж дараха түсэбөө оройдоол 9—21 процент болгоо.

Хаа хаанагүй силос дараха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдаа. Иигээд намарай түрүүшын хюруу унажа, кукурузын ургасада нилээд хохидол ушаруулхань. Энээнине хүлеэжэ байнгүйгөөр, шамдахал хэрэгтэй болоно. Республикын олохон районууд үнгэрһэн недели соо силос даража эхилээ. Ушар нимэһээ энэ шухала хүдэлмэреэ эршэмтэйгээр ябуулжа, богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэхые оролдохо хэрэгтэй.

Витаминтай ногооной гурил гаргаха хэрэгтэ юуншье һаад ушаруулха ёһогүй ха юм. Теэд эндэшье нобшорһон ябадал үзэгдэнэ. Кабанскын, Хурамхаанай районууд ногооной гурил гаргаха түсэбүүдээ дүүргэнхэй. Харин бэшэнииинь даабаринуудаа бэелүүлхэ үшөөл үды байһаар. Зарим ажахынуудай АВМ-үүд нэгэ халаанда хүдэлгэгдэнэ. Иимэ байдалые юугээршье сагааруулжа болохогүй.

Саашадаа удаарха, унжагайрха сагнай һалаа. Бүхы хүсэеэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ табижа, энэ хүдэлмэрине эршэмтэйгээр, үргэн дэлисэтэйгээр ябуулхаар болоол!

Түнхэнэй районой Ажалай Улаан Тугай орденто «Сибиряк» колхоздо жэл бүри витаминтай ногооной гурил ехээр бэлэдхэгдэдэг. Мүнөө эндэ хоёр АВМ түхеэрэлгэнүүд ашаглагдажа, үдэр бүхэндэ арба гаран тонно тэжээл бэлэдхэгдэнэ. АВМ-дэ хүдэлжэ байһан звеное Николай Игнатьевич Буркин шадамараар хүтэлбэрилнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Механизатор Н. И. Буркин. 2. Силос даралга дээрэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ТАСС — ШЭНЭ ҺОНИН

ГАЙХАМШАГТА ОЙ

СССР-эй ба СРР-эй хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлгэ совет болон румын арадуудай аша туһада, эб найрамдалай ба социализмын хэрэгтэ харюусана. Фашис дарлалта мүлжэлгэһөө Румыниие сүлөөлһөөр 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан августын 22-то болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов болон бусад тусхай тушаалтад президиумдэ һуугаа.

Фашис дарлалта мүлжэлгэһөө Румыниие сүлөөлэлгэ арадайнь ажабайдалда шэнэ үе саг — национальна ба социальна һэргэн хүгжэлгын үе саг нээһэн байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Социалис байгуулалтын хэрэгтэ аха дүү вороной туйлаһан амжалтануудые совет хүнүүд һайшаана.

Румыниин газар дээрэһээ гитлеровскэ булимтарагшадые үлдэн намнахын тула ехэ гээгдэл хохидолдо ороһон баатаршалгата Совет Армида талархажа байһанаа румын арад мэдүүлнэ гэжэ СРР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Т. Дудаш тэмдэглэбэ. Илалта туйлаха хэрэгтэ Совет Арми шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байгаа.

Советскэ Союзтай Румыниин тогтооһон элдэб янзын холбоо барисаанай шухала удха шанартай байһые тэмдэглэхэдээ, нүхэд Н. Чаушеску болон К. У. Черненкын һаяхан уулзаһан, хөөрэлдэһэн ушар манай оронуудай, партинуудай, арадуудай хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ хубита болохо байна гэжэ элшэн сайд мэдүүлбэ.

(ТАСС).

БУХАРЕСТДЭ БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Фашис дарлалта мүлжэлгэһөө Румыниие сүлөөлһөөр 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, РКП-гэй ЦК-гай, Ехэ Национальна суглаанай, Демократи болон социалис нэгэдэлэй фронтын Национальна Соведэй хамтын суглаан августын 22-то Бухарестдэ болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников түрүүтэй совет партийно-правительственна делегаци, бусад социалис оронуудай делегацинууд, гадаадын айлшад суглаанда хабаадаһан байна.

РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй президент Н. Чаушеску элидхэл хэхэдээ, 1944 оной августын 23-да болоһон восстани Румыниин буржуазно-помещигүүдэй бүлэгөөрхидэй арадта харша политикада эсэс табижа, фашис Германиин үүдхэһэн дайнһаа Румыниие гаргажа, Советскэ Союзай ба гитлеровскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү нэгэдэлэй бусад оронуудай талада хабаадаха арга олгоо һэн гэжэ тэмдэглээ. Румын болон совет сэрэгүүдэй хамтын тэмсэлдэ хоёр арадай хани барисаан, харилсаа холбоон мүндэлһэн байгаа.

Фашизмда эсэргүүгээр хүшэр хүндэ дай хэһэн, фашизмые һамна бута сохихын тула ехэ гээгдэлдэ ороһон Совет Армиие, совет сэрэгшэдые ёһолон хүндэлнэбди гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Фашизм болон дайнай уршаг түбэгүүдэй хэзээдэшье дабтагдахагүйнь тула, арадуудта ажаһууха, эрхэ сүлөө олгохо, бэеэ дааһан ба амгалан тайбан байдал хангахын тула эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гээшэ олон миллион хүнүүдэй дурасхаалые ёһолон хүндэлһэн ушар болоно.

Энэ үе соо Румыни ехэ амжалтануудые туйлаа. РКП-гэй XIII съезд байгша оной ноябрь һарада боложо, 1986—1990 онуудта ороной социально-экономическа хүгжэлтын түсэбүүдые зохёохо, 2000 он болотор Румыниие хүгжөөлгын гол шэглэлнүүдые хараалха байна. Социалис обществын материально-техническэ баазые саашадань хүгжөөхэ гээшэ удаадахи табан жэлэй түсэбэй гол зорилго болоно.

Уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудта, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, арадуудта эб найрамдал хангаха асуудалнуудта элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ. Сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөнүүдые болюулхын тула, арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхын тула бүхы юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Социалис оронуудтай, нэн түрүүн хүршэнэртэеэ харилсаа холбоогоо һайжаруулгада онсо анхаралаа хандуулнабди. Тиихэдээ Советскэ Союзтай заншалта хани барисааһаа, харилсаа холбоогоо хүгжөөлгэдэ Румыни онсо анхаралаа хандуулдаг юм гэжэ Н. Чаушеску элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэбэ.

РУМЫНИИН НОМОЙ ДЕКАДА

Фашис дарлалта мүлжэлгэһөө Румыниие сүлөөлһөөр 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан СРР-эй номой декада августын 22-то Москвада, Гадаадын литературын бүхэсоюзна гүрэнэй библиотекэ соо нээгдэбэ.

СССР-эй арадуудай 22 хэлэн дээрэ барлагдажа гараһан Румыниин Социалис Республикын номуудай дунда уран һайханай литература гол һуури эзэлдэг юм. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ Румыниин прозын, поэзиин, драматургиин, аман зохёолой 555 ном дүн хамта 29 миллион шахуу хэһэгээр хэблэгдэн гараба. Национальна классикын ба мүнөөнэй авторнуудай зохёолнууд тэдэнэй дунда бии. Румыниин элитэ ехэ уран зохёолшо А. Одобескугэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулжа, «Уран һайханай литература» хэблэл тэрэнэй шэлэгдэмэл зохёолнуудые барлан гаргаба.

(ТАСС).

АЖАЛША ЗОНОЙ АБЬЯАС ЗОРИГ БАДАРУУЛАНА

Мүнөө үедэ манай республикада ниитын адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байнхай. Хүдөө ажахын энэ шухала хүдэлмэрине хараадаа абан, КПСС-эй Улаан-Үдын райком, партийна эхин организацинууд хүдөөгэй ажалшадай, илангаяа тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэрине, тэдэнние соёлой, ажаhуудалай, медицинын, худалдаа наймаанай талаар хангалгые улам нарижуулхые, аша үрэ ехэтэй болгохые оролдоно. Энэ ажал ябуулгань КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он), апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ сүм зорюулагдана. Тус районой партийна организацинууд ниитэ-политическэ хүдэлмэриин онол аргануудые тэжээл бэлэдхэлгын кампаниин ябуулагдажа байхада шадамараар хэрэглэжэ, зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой.

Манай редакци ямар нэгэн ажахын гү, али политическэ кампаниин ябажа байха үедэ, мүн тэрэнэй дүүргэлтын дүнгые согсололгодо зорюулан, газетын уншагшадтай, партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой органуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй, олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэй заншалта ёhоор уулзажа, нүхэр ёhоной хөөрэлдөө үүсхэдэг гээшэ.

Тэрэнээ баримталан, иимэ нэгэ ээлжээтэ уулзалга КПСС-эй Улаан-Үдын райкомдо үнгэргэжэ, дээрэ дурдагдаhан асуудалаар дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо.

Партиин райкомдо болоhон энэ уулзалгада Калининай нэрэмжэтэ совхозой директор М. А. Ефимов, «Заветы Ильича» совхозой парткомой секретарь И. А. Албашеев, «Авангард» колхозой партбюрогой секретарь Г. Г. Филатов, Оронгын сомоной болон Дээдэ-Жэрэмэй сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр А. Д. Зодбоев, Л. В. Тютрин, Тарбагатайн районно больницын ахамад врач М. П. Марфина, Тарбагатайн райпогой түрүүлэгшын орлогшо В. И. Калашникова, Ивалгын ОПХ-гай парткомой дэргэдэхи политинформаторнуудай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ В. Д. Аюров болон бусад хабаадаа.

Уулзалгын үедэ болоhон хөөрэлдөөн тушаа тэмдэглэлые доро толилнобди.

Тус уулзалгые КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь **Д. Д. САГАДАРОВА** нээжэ оролто үгэ хэлэhэн байна.

— Мүнөөдэр энэ уулзалга үнгэргэхэдөө, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байhыень тобшолхо зорилготойгоор үзэл сурталай эдэбхитэдые уриhан байнабди. **Манай хөөрэлдөөнэй гол асуудал «1984 оной тэжээл бэлэдхэлгые ба таряа хуряалгые үзэл сурталай талаар хангалга»** болоно.

Хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлые ба ухаан бодолые ямараар элсүүлжэ табинабибди, тэрэнэй ажалай эдэбхи үүсхэлые ямараар эдэбхижүүлхэбибди, тэрээнhээ табан жэлэй түсэб бэелүүлгэ, манай урагшаа дабшалта дулдыдаха гэжэ нүхэр К. У. Черненко тэмдэглээ hэн.

КПСС-эй райкомой бюро, партийна эхин организацинууд тэжээл бэлэдхэлгын болон таряа хуряалгын үедэ үнгэргэгдэхэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хэмжээ ябуулгануудые баталан абажа, хабаатай хүнүүдые бүгэдыень танилсуулhан байна.

Мүнөө үбhэшэдэй дунда 200 агитатор болон политинформаторнууд элдэб янзын асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байдаг. Район соо тэжээл бэлэдхэлгэдэ 4 агитбригада, 6 концертнэ бригада хүхюун сонгой хатар наада харуулдаг юм. Ивалгын районно соёлой байшангай «Прометей» гэжэ агитбригадын гэшүүд тэжээл бэлэдхэгшэдтэ зорюулан, түрүү ябаhан звеное магтан түүрээдэг, гээгдэhэн хүнүүдые хадхан яаруулдаг гуримтай. Мүн тэдэнэр түрүү звеногой дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэдэг, ажалайнь онол аргануудтай танилсуулдаг заншалтай.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ звено бүхэндэ агитаторнууд томилогдонхой. Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ совхоздо партиин гэшүүн Г. К. Солодухинай звено 265 гектар сабшаланhаа 6100 центнер hайн шанартай үбhэ хуряагаа. Тиихэдэ Григорий Кириллович өөрөө агитатор юм. «Дружба» колхоздо коммунист Петр Иванович Редикальцев звеное даагшаар хүдэлнэ. Тэрэ мүн лэ агитатораар баталагданхай. Звеногойнгоо даабарие hайн шанартайгаар дүүргэхые эрмэлзэн, шармайн оролдоно. Иимэ жэшээнүүдые үшөөшье дурдажа болмоор.

КПСС-эй райком болон парткомууд политинформаторнуудта, элидхэлшэдтэ, лекторнуудтэ зорюулан hарын гү, али арбан хоногой социалис мүрысөөнэй дүнгөөр мэдээсэлэй материалнуудые үгэдэг юм.

Партийна эхин организацинууд харуулан ойлгуулгын агитацида горитой анхарал хандуулна. Энэ талаар «Байгал» гэжэ үйлэдбэриин hуралсалай— ажахын, «Пригородный», Оронгын совхозуудай полевой стануудай, нүүдэл вагончигууд hайнаар шэмэглэгдэнхэй. Эндэ саг соогоо «Сахилгаан», «дайшалхы хуудаhанууд» гаргагдажа, тэжээл бэлэдхэлэй ябаса үдэр бүхэндэ тэмдэглэгдэжэ байдаг.

Ажалай амжалтанууд кадрнуудаа зүбөөр табиhанhаа, тэдэниие hургаhанhаа дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаhада бригаданuудта, звенонуудта 20 гаран партийна бүлэг эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

Ниитын малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр бүгэдөөрэн хабаадаха гэhэн Оронгын сомоной болон Селенгинскын поселково Соведүүдэй үүсхэлые районоймнай ажалшад урма баяртайгаар дэмжэн абаа hэн.

Олохон ажахынуудай хүдэлмэришэд, пенсионернууд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, hургуулиин үхибүүд эдэбхи ехэтэйгээр энэ кампанида хабаадажа байнхай. Эршэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулhанай ашаар Калининай нэрэмжэтэ совхозойхид район соогоо түрүүлэн үбhэ хуряалгынгаа түсэб дүүргэбэ. Колхоз, совхозуудай олон тоото звенонууд абаhан социалис уялгануудаа мүн лэ саг соонь бэелүүлээ.

Ажалай амжалтанууд үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхиhээ дулдыдадаг гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Коллективүүдэй ажабайдалтай нягта холбоотойгоор хөөрэлдөө гү, али лекцишье үнгэргэхэдэ, хүн бүхэндэ ойлгосотой байдаг гээшэ ааб даа. Жэшээнь, июль hарада партийна организацинуудта полит-үдэр үнгэргэгдэжэ, ажалай журам hайжаруулха талаар хөөрэлдөөн болоо hэн.

М. А. ЕФИМОВ, Калининай нэрэмжэтэ совхозой директор:

— Үбhэ хуряалгын хүдэлмэри энэ жэлдэ урагшатайгаар ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Хүдэлмэриин 18 үдэрэй туршада дүүргэхэ гэhэн зорилгоёо бэелүүлээбди. Нёдондонойхидо орходоо 1,5—1,7 дахин түргэн ябасатай байна. Үбhэ абаха даабари августын 10-да дүүргэгдээ hэн. Гэбэшье сабшалан дээрэ хүдэлмэри мүнөө үргэлжэлhөөр ааб даа.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ эртэнhээ бэлдэгдээ hэн. Үшөө июниин 15-да тосхон бүхэндэ хүн зоной үргэн хабаадалгатай суглаан болоо. Манай совхозой харьяата юhэн hууринуудта нэгэ доро үнгэргэгдэhэн суглаануудые ажахын директор, парткомой секретарь, сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ болон бусад харюусалгатай тушаалтад эмхидхээ, хүтэлбэрилээ юм.

Иимэ суглаануудые зарлаагүйдэ аргагүй байгаа. Городтой хаяа хадхан оршодог ажахыда хүдэлмэрилхэ хүнүүд хэзээдэ дуталдажа байдаг ха юм даа. Тосхонуудайнгаа алба хаагшадые, hурагшадые, үбгэд хүгшэдые шадаха соогоо хабаадуулhан байнабди. Амархаяа ерээд байhан студентнэр, hурагшад эдэбхитэйгээр сабшалан дээрэ хүдэлнэ.

Гадна хүршэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүд ехэ туhа хүргэнэ. Гэхэтэй хамта сельскэ Соведhээ тусхай даабари абаhан аад, тэрэнээ дүүргэдэггүйшүүл бии гээшэ. Энэмнай хүршэ харилсаанай гуримда таарахагүй ушар болоно хаш даа.

Үбhэ хуряагшадай гурбан звено эмхидхэгдээ бэлэй. Тэдэнэй хоёрынь оньhожоруулагдамал. Тус бүхэн 6 мянганhаа бага бэшэ, центнер үбhэ сомохо даабаритай. Түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, эдэнэр hайнаар, эмхитэйгээр адли тэгшэ хүдэлhэн байна. Энээнэй гол үндэhэниинь хадаа ажалай хамтын подрядай гуримаар ябуулhанhаа, социалис мүрысөөнэй гуримай таарамжатайгаар табигдаhанhаа эшэтэй бшуу. Мүрысөөнэй ябасын дүн таба хоноод лэ согсологдодог юм. Теэд гурбан звеногой хэндэшье нэгэдэхи гү, али хоёрдохи hуури олгохын аргагүй байдаг. Бултадаал ана-мана бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ бшуу.

Совхозой партбюро тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулhан байна. Звено бүхэндэ агитатор томилогдонхой, политинформаторнууд өөhэд өөhэдынгөө мэргэжэhэн асуудалаар үбhэшэдтэй заагдаhан болзор соо хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Лекторнууд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадалсана. Гадна клубай хүдэлмэрилэгшэд, киномеханик, медигүүд, өөhэдынгөө хэхэ уялгата даабарие жэншэдгүйгөөр, өөhэдынгөө эдэбхеэр дүүргэжэ байгаа гэжэ магтаалай үгэ хэлэмээр. Энэ ушарта сельскэ Соведэй гүйсэдкомой эмхидхэхы үүргэеэ, эрхэ түлөөлэлгэеэ hанаhанда хүрэмөөр бэелүүлhэниинь манай ажал ябуулгада туhа нэмэри болоhониинь элитэ.

Арадай депутадуудай Оронгын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ А. Д. ЗОДБОЕВ:

— Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй зун, намарай үедэ сомонойнгоо харьяата Оронгын совхоздо, «8-ое Марта» колхоздо малай тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэнь заатагүй туhа хүргэхэ гэhэн шиидхэбэри сомсоведэй гүйсэдком абаhан байна. Арга боломжонуудаа, хаана ямар хүдэлмэри хэхэ, хэды шэнээн үбhэ абажа, набшаhата мүшэр суглуулжа шадаха байhанаа багсаамжалан тодорхойлообди. Удаань тосхоной хүн зоной хамтын суглаан зарлагдаа. Ногоо сабшажа, мүшэр суглуулжа шадамаар хүн бүхэндэ даабари үгтэhэн байна.

Гадна манай Оронгодо томо, жэжэ предприятинууд, эмхи зургаанууд яhала олон. Тэдэндэ совхоз колхоз хоёрто тэжээл бэлэдхэхэ даабари райгүйсэдкомой зүгhөө үгтэнхэй ааб даа. Ямар газарта сабшагдажа боломоор хэды шэнээн газарай бии байhаниинь тодорхойлогдоо. Зүгөөр совхозой гү, али колхозой үбhэшэдтэ таhалагдаhан газарай ондоо тээгүүр ногоо сабшаха ёhотой гэжэ даабари абагшадта заагдаhан байна.

Ниитын адууhа малда тэжээл бэлэдхэлгын үедэ олониитын хүсөөр сомон дотор бэелүүлхээр хараалагдаhан хэмжээ ябуулганууд КПСС-эй райкомоор ба райгүйсэдкомоор hайшаагдаа hэн. Удаань энэ талаар республикын бүхы ажалшадта соносхоhон хандалга бэшэг республикын болон районуудай газетэнүүдэй хуудаhанууд дээрэ толилогдоо hааб даа. Юрэдөө харюусалгатайшье, хүндэтэйшье уялга бэедээ даажа абаха ушар болобо.

Теэд яахабши. Хэлэhэн үгэ бодото хэрэг хоёр алгасалдаха ёhогүй. Иимэ эрилтын табигдадаг байhаниинь мэдээжэ. Ушар тиимэhээ сомоной Соведэй гүйсэдком ажахынуудай дирекци болон правленитэй, партком, профком болон ВЛКСМ-эй комитедүүдэй суг хамта эмхидхэлэй ба политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулаа гээшэ. Тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын үедэ хурим түрэ үнгэргэхэ, элдэб найр наада болон олон хүн зоной хабаадалгатай хэдэн үдэр үргэлжэлхэеэ тэгүүлдэг хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ ушарнууд хоригдоhон байна. Энээхэн хэмжээн энэ сагта шухала зүйл гэжэ тоологдоо.

Оронгын совхоздо үбhэшэдэй табан звено түрүүлэн эмхидхэгдээ hэн. Хоёрынь пенсионернүүдэй. Удаань тэдэниие нэгэдүүлээбди. Транспортаар хангалга бэрхэтэй байшоо. Звено бүхэн харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгагдаа. Гурбан звенодо депутадуудай саг зуурын пост байгуулагданхай. Арадай хинагшад өөhэдынгөө ниитын даабарие hайнаар дүүргэнэ.

Үбhэшэдые комплексноор хангадаг байхын тула горитой оролдолго гаргагдаа. Лектор гү, али политинформатор, медик, клубай болон библиотекын хүдэлмэрилэгшэд хамтадаа үбhэшэдэй байрладаг газарнуудаар недели соо хоёр дахин ябажа ерэнэ. Совхоз тэдэндэ автобус үгэдэг юм. Үшөө тиихэдэ автолавка графигайнгаа ёhоор ябалсадаг. Звено бүхэндэ агитатор бии. Политинформатораар hургуулиин багшанар, ажахын эрдэмтэ мэргэжэлтэд хүдэлдэг гээшэ. Бултадаа урдахи зорилгоёо дүүргэжэ шадана. Оронгын совхоз үбhэ абаха, набшаhата тэжээл суглуулха даабаряа үлүүлжэ шадаха арга боломжотой. Зүгөөр шэмэтэ тэжээлэй түсэб дүүргэлгэ хүшэр байдалтай. Энэ ажахыда шефскэ туhаламжа үзүүлдэг лесхозой, геолого-бэдэрэлгын партиин, Сельхозтехникын Оронгын отделениин коллективүүд даабаряа hайнаар бэелүүлжэ байнхай.

Дээдэ-Жэрэмэй сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. В. ТЮТРИН үгэ залгажа, ажал ябуулга тухайгаа хөөрэбэ.

— Оронгынхидой үүсхэлые бидэ ехэтэ hайшаажа, тэдэнэй жэшээгээр ниитын адууhа малда тэжээл бэлэдхэлгын үедэ сельскэ Соведэй эдэбхитэдэй эмхидхэн ябуулха хүдэлмэрие мүн лэ тодорхойлообди. Олон хүн зоной хабаадалгатай суглаанууд болоhон байна. Үбhэ хуряалгада, шэмэтэ тэжээл даралгада, мүн витаминтай ногооной гурил таталгада хабаададаггүй хүн бүхэндэ даабари үгтэhэн. Манай харьяата «Советская Россия» колхоздо үбhэ хуряалгын гурбан звено эмхидхэгдэhэн. Тус бүридэнь депутадай саг зуурын бүлэг байгуулаа hэмди. Эдэнэр арадай хинагшадтай нэгэдэн, яhала шударгыгаар хамтын хэрэгтэ оролсоо.

Колхозой правлени, партком болон профком тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалда анхаралаа тусгаар хандуулаа. Мүрысөөнэй гурим, материальна болон моральна талаар урмашуулгын хэмжээнүүд, ябасыень согсолхо, соносхохо болзор тодорхойлогдоhон байна. Энэ ушарта үбhэшэдэй звенонуудта хамтын подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэжэ байhан арга дүршэл шиидхэхы hуури эзэлнэ. Хамтын подряд хадаа журам бэхижүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хэhэн хүдэлмэреэ hайн шанартайгаар бүтээхэ эрмэлзэл түрүүлнэ, хүмүүжүүлхы ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Сабшалангай ургаса hайн гэжэ тэмдэглэлтэй. Хэрбээ Нёдондо гектар бүриhөө 28 центнер үбhэн абтаhан hаа, энэ жэлдэ гектар бүридэ 32 центнер болоно. Шанарынь hайн.

Мүнөө таряа хуряалгада ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай. Тиихэдээ ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулгада, соёлой болон ажаhуудалай талаар механизаторнуудые, бусад хүдэлмэрилэгшэдые хангаха асуудалнуудта анхаралай хандуулагдажа байhаниинь мэдээжэ ааб даа. Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдые комплексноор эмхидхэн ябуулха хэмжээн абтана. Энэ шухала кампани үнгэргэлгэдэ сельскэ Соведэй эдэбхитэд хабаадалсана.

— Нүхэр Сагадарова КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд тушаа тогтожо хэлэбэ. Энэншье зүйтэй.

Гэхэтэй хамта үзэл сурталай хүдэлмэри ажалай амжалтагүйгөөр байдаггүй ха юм даа, гэээд **Г. Г. ФИЛАТОВ** хөөрэлдөөндэ оролсоно.

Георгий Георгиевич «Авангард» колхозой партбюрогой секретаряар hаяхан hунгагдаа юм. Тэрэ энээнhээ урда тээ «Искра» колхозой парткомой секретарь байhан. Тиимэhээ дүй дүршэл тухайгаа хөөрэхэдөө түрүүшынгээ ажалда үндэhэлэн хэлэнэ.

— Тэжээл бэлэдхэлгын кампание үзэл сурталай талаар хангалга тухай хэлсэhэн байнабди. Парткомой заседани дээрэ бригада бүхэндэ харюусалгатай байхаар коммунистнууд баталагдаа. hүүлээрнь бригаданuудта, звенонуудта суглаа үнгэргөөбди. Хүдэлмэриин түсэбтэй, ажалай түлөөhэтэй танилсуулаабди. Хэндэ ямар техникэ, тракторнууд үгтэхэб гэжэ ойлгуулагдаа hэн.

Хүнүүдэй хэрэглэмжэ хангалгын асуудалаар наймаанай, соёлой элүүрые хамгаалгын хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, хэмжээ ябуулгануудыень парткомой заседанида баталаабди.

Минии hанахада, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа, хүн бүхэн тухай бодожо үзэхэ ёhотойбди. Бригада гү, али звенодо саг зуурын партийна бүлэгүүд, депутадай постнууд бии болгогдоо hэн. Ажалай hайнаар ябахын тула hайн хиналта хэрэгтэй. Энэ талаар политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хабаатай хүнүүдэй хэлэhэн үгэнь хэhэн амжалтань нэгэн байха ёhотой. Жэшээнь, лекторэй гү, али политинформаторай графигайнгаа ёhоор ерээгүй байбал, парткомдо, партбюродо шанга хөөрэлдөөн болодог. Иимэ дутагдал манда үзэгдэхэеэ болинхой.

Политинформатор бүхэнэй тэжээл бэлэдхэгшэдтэ ерэhэн тухайнь парткомдо тусхай карточкада бэшэгдэжэ байдаг.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ социалис мүрысөөнэй ябасые харуулхадаа, зөөжэ байха аргатай стенднүүдые хэрэглэнэбди. Тэндээ табан, долоон хоног бүхэндэ «дайшалхы хуудаhан». «Мүнөө хэн түрүүлнэб?» гэhэн гаршагтайгаар hонинуудые дуулганабди.

Район соо полит-үдэрэй үнгэргэгдэжэ, колхозой бүхы мэргэжэлтэд ажалша коллективүүдтэ, бригаданuудта, звенонуудта ошожо хөөрэлдэнэ.

Жэлэй дүрбэн сагhаа үзэл сурталай хүдэлмэри дулдыдадаггүйнь мэдээжэ. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ хэрэглэгдэhэн тэрэнэй онол аргануудые таряа хуряалгын үедэ улам нарижуулха, hайжаруулха зэргэтэйбди.

— Районой нуга, сабшалан дээрэ 29 партийно-комсомолой ба комсомол-залуушуулай звено хүдэлдэг. Тэдэнэй зургааниинь витаминтай ногооной гурил үйлэдбэрилгэдэ хабаадана. Бүхы үбhэшэдэй звенонуудта 380 залуушуул, тэрэ тоодо 200 гаран комсомолой гэшүүд эдэбхитэй ажаллана,— гэээд **ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. МАНТАТОВ** хөөрэлдөө үргэлжэлүүлээ. — Ниитын малда гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, колхоз, совхоздоо туhаламжа үзүүлхэ гэhэн хандалга Гильбэрын дунда hургуулиин комсомолшууд абаа. Энэ хандалгые баяртайгаар дэмжэн, Ивалгын, Оронгын, Хүйтэнэй, Дээдэ-Жэрэмэй дунда hургуулинуудай комсомолшууд, hурагшад олоороо тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадаа.

Комсомол-залуушуулай звенонуудай дунда Оронгын совхозой Александр Цыремпиловэй звено түрүү зэргэдэ гаранхай. Энэ звено нёдондо жэлдэ район соогоо нэгэдэхи hуури эзэлжэ, орон соогуур аяншалха путевкоор шагнагдаа бэлэй.

Залуушуулай звенонуудта агитаторнууд хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Жэшээнь, «Маяк» колхоздо агитатор Елена Иванова, «Авангард» колхоздо Галина Грудинина гэгшэд hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэжэ байдаг.

Гэхэтэй хамта В. Мантатовай хөөрөөндэ залуушуулай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэри онсо шалгаржа гараагүй. Колхоз, совхозуудай эхин организацинууд ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ элдэб hонирхолтой онол аргануудые багаар хэрэглэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

КПСС-эй ЦК-гай **«Партиин зүгhөө комсомолые хүтэлбэрилгые саашадань hайжаруулха, залуушуулые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай»** тогтоолые бэелүүлэн, парткомууд комсомолой организацинуудта хэрэгтэй туhаламжа таhалдуулангүй үгэжэ байха зэргэтэй.

Үбhэ хуряалгын, сенаж болон силос даралгын, витаминтай ногооной гурил таталгын хүндэ хүшэр, харюусалга ехэтэй хүдэлмэридэ районой нилээд олон хүн ябажа байна. Эсэхэ сусахаяа мэдэнгүйгөөр, ажалаа замхаангүй гэхээр хүдэлжэ байhан хүнүүдэй саг зуурын бишыхан забhарлалгые, амаралтын сагые hамбаашалан тэдэндэ ажахы дотор, район болон республика соо, мүн дэлхэй дээрэ боложо байhан hониние, шухала мэдээсэлнүүдые таhалгаряагүй дуулгажа байха гээшэ ехэл шухала хэрэг.

Аман үгын удха шанар тухай асуудалаар уулзалга дээрэ хөөрэлдөөнэй болоходо, **Ивалгын ОПХ-гай парткомой дэргэдэхи политинформаторнуудай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ В. Д. АЮРОВ** хэлэбэ:

— Би манай ОПХ-гай диспетчерэй пунктда хүдэлнэб. Тиимэhээ үдэр бүхэндэ олон хүнүүдтэй хөөрэлдэдэг, уулзадаг байнаб. Гадна политинформаторнуудай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ байhан тула үзэл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсанаб. Юрэдөөл, аман үгын агитаци айхабтар хэрэгтэй болодог. Хаанашье ажаллажа байhан хүдэлмэришэд агитаторай, политинформаторай гү, али хүтэлбэрилэгшын, мэргэжэлтын ерэжэ хөөрэлдөө үнгэргэхэдэ, хэзээнэйшье сагта тон дуратай байдаг юм. Бидэ үбhэшэдэй урда 15—20 минутын туршада агитаторай, политинформаторай хөөрэлдөө үнгэргэдэг байнабди.

Минии hанахада, хүдэлмэришэнэй хэр зэргэ эдэбхитэй болоhые, түсэбтэ даабарияа ямараар дүүргэдэг байhые, ажалай журамай hайжарhаниие үзэл сурталай хүдэлмэриин аша үрэнь гэршэлхэ зэргэтэй.

Манай ажахыда 14 политинформатор, 20 гаран агитатор тоологдоно. Үбhэшэдэй звено бүхэндэ агитатор бии ааб даа. Аман үгын агитациин ябасые шалгахын тула парткомдо, партийна эхин организацинуудта тусхай гуримууд баталагданхай. Тэрэнэй ёhоор агитаторнууд понедельник бүхэндэ, политинформаторнууд hарадаа хоёр дахин үбhэшэдтэ ерэдэг байха юм. Лекторнүүд hарадаа нэгэ дахин лекци уншадаг.

Хүдөө ажахын сезон бүхэндэ үзэл сурталай хүдэлмэрие hэлгэжэ байhанай хэрэг үгы. Удаан болзорто хараалагдаhан парткомой түсэбэй ёhоор үзэл сурталай хүдэлмэрие бидэ ябуулхые оролдонобди. Хабарай тарилгын үедэ манай ОПХ-да аман үгын агитаци муу бэшээр табигданхай байгаа. Тэрэ ёhоороо үбhэшэдэй дунда хөөрэлдөөнүүдые, уулзалгануудые үнгэргэнэбди.

Манай ажахыда ниитын малда шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ эршэмтэйгээр ябажа байнхай. Мүнөө үедэ ажахыдамнай 29 мянганhаа дээшэ центнер hайн шанартай үбhэн хуряагдаа. Тиигэжэ түсэбэй 65 процент дүүргэгдээд байна. Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр түрүү зэргэдэ А. Бадмацыбиковэй, Ц-Х. Цырендоржиевагай болон З. Трофимовай звенонууд ябана. Даша Бадреевич Бадмацыбиковэй звенодо агитатораар коммунист И. В. Алексеев хүдэлнэ. Энэ звено 12 хүнhөө бүридэhэн, үбhэ хуряалгаар 104 процент түсэбтэ даабарияа дүүргэбэ. Манай партийна эхин организацинуудай агитаторнууд политинформаторнууд үйлэдбэриин продукциин шанар шэнжые hайжаруулха, ажалай бүтээсые болон журамые дээшэлүүлхэ асуудалаар, үбhэшэдэй хоорондо эмхидхэгдэhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые түргэн саг соо зондоо дуулгана. Тэрэнэй ашаар түрүү ябаhан звенонуудай ажалайнь амжалта дүй дүршэлынь ондоо тээ хэрэглэгдэхэ арга боломжотой болоно.

А. В. КОХАЕВ, Ивалгын соёлой байшангай директор:

— Соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригада үбhэшэдэй бригада болон звенонуудаар ябалгаяа июлиин 27-hоо эхилээ. Бултандань нэгэ нэгэ дахин ошожо, концерт харуулhан, тус бүридэнь [illegible] хүдэлмэриин [illegible] харуулhан самбартахи саарhануудые шэнэлhэн, плакат хадаhан, «сахилгаан» болон «дайшалхы» хуудаhа гаргаhан байна. Даб дээрээ 15 концерт табигдаа. Студентнэрэй барилгашадай интернациональна отрядай уран hайханай коллективтэй хамтаржа, гурбан концерт харуулагдаhан байна. Үбhэшэдые комплексноор хангаха хэрэгые тиимэ hайн гэхын аргагүй. Хамтараад нэгэ тээшээ ябаха гэхэдэ, манда бензин байхагүй. Юрэдөө манай автобусто бензинэй талон үгтэдэггүй бшуу. Ажахын директор машиныемнай бензинээр хангахаяа эрид арсадаг. Бидэнэр хадаа имагтал энэ ОПХ-гай хүн зоной аша туhада хүдэлмэреэ зорюулдаг, алба хэдэг гээшэбди гэжэ hанагшаб. Гомдолтоил байдаг лэ даа.

Тарбагатайн соёлой байшангай методист Н. И. МАКСИМОВА:

— Бидэ автомашинагүйбди. Тиимэhээ ажахынуудаар ябажа, соёлой алибаа хүдэлмэри эмхидхэхэ, тэндэхидтэ туhалха аргагүйбди. Юрэдөө хүн зоной соёлой, ажаhуудалай, медицинын, худалдаа наймаанай талаар хэрэглэмжэ хангалгын хэрэгэй түлөө харюусаха эмхи зургаанууд олон. Гэбэшье тэдэнэй ажал ябуулгые нэгэдхэн, харьяата тосхонуудай хүн зониие хамтын хүсөөр, комплексно гуримаар хангаха асуудал шиидхэхэ гэжэ хэншье оролдоногүй. Сельскэ Соведэй гүйсэдком, территориальна партийна эхин организаци энээн тушаа анхаралаа табиха байгаа ёhотой гэжэ hанагдана.

Гильбэрын соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ В. С. ЗАПХАНОВ:

— Нютагайнгаа хүн зониие соёлой талаар хангалгын таарамжатай гурим манай хүдэлмэридэ тогтонижонхой. Хүнүүдшье соёлшодой хүдэлмэреэр ходо hонирходог, манай хүдэлмэрилэгшэдэй халуун хөөрэлдөөнэй ашаар хүршэнэрэйнгөө, мүрысэжэ байhан ажахын байдалые мэдэжэ абадаг гээшэ. Ушар тиимэhээ бидэ манай совхозой мүрысэдэг Оронгын совхозэй коллективэй, бүхы районэй, республикын ажал хэрэгые hайн мэдэдэг байха гэжэ хүсэдэг гээшэбди.

Бидэ агитаторнуудтай, политинформаторнуудтай нягта холбоотойгоор хүдэлмэреэ ябуулхые оролдонобди. Маанадай ажал ябуулга имагтал нэгэл уг зорилготой, нэгэл асуудалай түлөө харюусадаг шуу. hургуулиин багшанар, совхозой эрдэмтэ мэргэжэлтэд энэ шухала хүдэлмэри ажалшадтай ябуулна.

Тиигээд ямар нэгэн ажалша коллективтэ сугтаа ошожо, өөhэд өөhэдынгөө урда табигдаhан хэрэгээ бүтээдэгбди. Манай соёлой байшан автобусгүй. Энээндэ голхордогшьегүйбди. Совхознай хоёр автобустой. Комплексно хангалгада хабаадагшадые тэдээн дээрээ hуулгаад, ошохо гэhэн газартамнай хүргөөд лэ байдаг юм.

Мүнөө ургаса хуряалгада хабаадаха хүнүүдые соёлой талаар хангаха хүдэлмэриин бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Совхознай полевой хоёр стантай. Тэдэниие болбосон түхэлтэй болгохо, гоёон шэмэглэхэ хүдэлмэридэ хабаадалсажа, сүлөөгүйхэн байгдана. Юрэдөө, ажалшадые ниитэ-политическэ хүдэлмэриин, соёлой, ажа-

hуудалай, меди
даа наймаанай
гые нэгэ газа
али парткомой
тадхан хүтэлбэ
ниитын ажал
шухала шатань
«Элүүр бэедэ
риг» гэhэн арад
гээшэ— гээд Тар
онно больницын
М. П. МАРФИНА
дэ хабаадажа э
— Манай ра
участково больн
шэд, фельдшер
дай хүдэлмэрил
стануудта, үбhэ
да хүлеэлтэгүй
Эмнэлгын түхэ
автомашинада
үбшэнэй мэргэж
нэй үбшэнэй вр
невропатолог,
бусад үбhэшэд
байдаг. Бидэ үб
луулхын хүдэлм
бди, үбhэшэдэй,
нуудай асуудал
гын талаар зүб
үгэдэг байнабди
дэнэр поликлини
очередьто байн
дэг юм.

Элүүрые хам
гаануудай түрүү
лые шудалжа,
ажалдаа хэрэгл
Жэшээлхэдэ, ре
аппарат автома
жо, уушханай
болообди. Тэжэ
шэдэй ажалай
ариг сэбэрые
ажалда тон хам
дутуу дунданууд
ажахын хүтэл
дуулгажа хэмж
заншалтайбди.

—Комплексно г
шадай хэрэглэм
галгые бэелүүл
—гэжэ редакци
лэгшын асуухад
зонодо энэ хүд
рагдадаггүй бай
далаар саашань
хөөрэлдөөнэй
бензинэй дутал
гаанhаа бэшэ,
хэлэй хүдэлмэри
бигдаhанhаа бол
рээ.

— Бидэшье,
дэлмэришэд
ажалшадай хэр
хангалсаха дура
Теэд манай па
ториальна орга
гатайн сельсове
ком энэ хэрэгтэ
рал хандуулааг
харамтай. Манай
ёр автолавка
тэжээл бэлэдхэ
лагдаhан графи
яаралтайгаар яб
гэжэ **Тарбагатай**
рүүлэгшын орло
ЛАШНИКОВА х

— Автолавкан
шын хэрэглэмж
— сай, дабhан,
лэй, хүдэлмэри
саhан гэхэ мэтэ
hэшэдтэ асараг
наймаалагшад
хүдэлмэрилэгшэд
рүүн тэжээл
элдэб зүйлнүүд
хилнуудые дүүр
но.

Хабарай тарил
дэhэн дутагдал
хан, райпогой
ганизацинууд
ехэ хүдэлмэри
талаар Саянтын
хи шалгарhан б

Мүнөөдэрэй
тобшолол хэхэд

КПСС-эй Улаан
партийна эхин о
тэжээл бэлэдхэл
ряа хуряалгые
талаар хангалгад
харал хандуулна

Гэхэтэй хамт
дунда ябуулагд
литическэ хүдэл
тэды дутагдалну
Жэшээлхэдэ, ко
ганизацинууд за
да эмхидхэгдэhэ
мүрысөөндэ, тэ
дые гаргалгада
гаар хандуулна,
соёлой, наймаа
хамгаалгын хүд
ажалшадые ком
маар хангалгые
хидхэнэ, зарим
харуулан ойлгу
хуушанай түхэлт

Дурсагдагша
таряа хуряалгын
усадхагдаха зэр

Энэ хуудаhа
дылыков, Г.
бэлдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хөөрэлдөөнэй үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СОВЕТ ҺУРГУУЛИИН ХҮГЖЭЛТЫН ШЭНЭ ШАТА

ХУРЬГАДАЙ ШЭНГЭХЭН МААРААН

абаһан. эдир-
совет һурагша-
дүршүүлхэ,
тайгаар хүмүү-
й асуудал та-
инэн. КПСС-эй
днүүд дээрэ,
шаа парти ба
н баталан аба-
ууд соошье энэ
саар табигдадаг
өөр «Юрэнхы
эргэжэлэй һур-
лган шэнэлэл-
эглэлнүүд» соо
бүришье гүн-
нэ, хуулита
лобо гээшэ.

а үхибүүдые
тайгаар хүмүү-
таяа хүдөөгэй
та юрэнхы дээ-
элтэйгээр ябуу-
ан байна. Юуб
өө нютагуудай
а хара багаһаа
аг байна. Иигэ-
э, ажалда ду-
хүмүүжүүлхэ
өөгэй һургуу-
үһэн шинд-
гэжэ батална
юумэн хүдөө-
да захагүй ехэ.
нгаана малша-
дай, механиза-
шбүүд эхэ, эсэ-
байһан ажал-
дүршэдэг гэжэ
өөшье, малша-
малда бэрхэ,
үхибүүд ого-
ажа ургуулхые
г. Тиихэдэ олон-
удай хонидой
хайшалдаг бэ?

ажалда дүршүүлхэ талаар Хоринн районой Үдын совхозой газар дээрэ оршодог Үдын ба Баруун-Хасууртайн һургуулинуудта горитой хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэшээнь, мүнөө жэлдэ Үдын совхоздо ажалай болон амаралтын гурбан лагерь нээгдээ һэн. Нэгэниинь Баруун-Хасууртайн 8 жэлэй һургуулиин ахалагша классуудай һурагшадые элсүүлэн, совхозой Баруун-Хасууртайн отделениин хонидой хурьгадые түлжүүлээ. Харин нүгөө хоёртонь Үдын дунда һургуулиин һурагшад мүн лэ хурьгадые харууһалан ажаллаа.

Би өөрөө ажалай ба амаралтын «Улаалзай» гэжэ лагерьта хоёр жэл удаагаар хүмүүжүүлэгшэ байгааб. Лагерь хоёр халаан соо хүдэлдэг. Халаан бүхэниинь 40 хоногтой.

Һурагшад анха түрүүн 14—15 килограмм шэгнүүртэй хурьгадые тушаажа абаад, зундаа ехэ оролдон харууһалжа, намар тээшэ тус тустань амидынь шэгнүүрые 25—26 килограммда хүргэжэ, һөөргэнь совхоздо тушаадаг юм.

«Улаалзай» лагериин нёдондоной дүн абажа харая, 2667 хурьган нёдондо харууһалагдаа. Нэгэшье хурьган гарзалаагүй. Энэ талаар һурагшад түсэбөө 100 процент дүүргээ гээшэ. Хурьган бүрнин амидын шэгнүүр 25,9 килограммда хүргэгдөө һэн. Түсэбэй ёһоор, 22,7 килограммда хүргэгдэхэ байгаа. Тингэжэ түсэб 113,3 процент дүүргэгдэһэн болоно.

Харин мүнөө жэлдэ 3060 хурьгад даалгагдаа. Тиимэһээ лагерьта сугларһан 24 һурагша 6 звено болгогдоо. Тэдэнние һурган хүмүүжүүлхэ талаар 3-3 багша ажаллаа.

Зарим һурагшад нэгэдэхи халаанда амараад, ажаллаад, үшөө хоёрдохи халаанда үлэхэ дуратайгаа мэдүүлһэн байна. Үнэн дээрээ үхибүүд лагерьта ерэхэдээ, ажалда дүршэхэһөө гадна, һайнаар амарха, спортын элдэб зүйлөөр бэеэ һорихо аргатай байна бшуу. Эдеэ хоолой талаар хангагдаса угаа һайн. Совхозой дирекци үхибүүн бүхэндэ үдэр бүри 1 түхэриг 73 мүнгэ гаргашалдаг байна. Хилээмэ талхан, огородой шэнэ эдеэн, зөөхэй, мяхан—хуу үгтэжэ байха юм.

Спортын ямар зүйлнүүдээр бэеэ һорижо болохоб? Шатар, стол дээрэ наададаг теннис, даам, футбол, дүрэ буляалдаха барилдаан гэхэ мэтэ. Эдэ зүйлнүүдээр юрэл бэеэ һорихо бэшэ, мүн нүхэд ёһоной уулзалганууд үнгэргэгдэдэг байгаа.

Гадна совхозой мэргэжэлтэд, районой хүтэлбэрилхы зургаануудай түлөөлэгшэд ерэжэ, уласхоорондын ба дотоодын, мүн бусадшье элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэдэг, лекци уншадаг гээшэ. Байд гээд лэ, автоклуб ерэжэ, амаржа, ажаллажа байһан үхибүүдтэ кино харуулдаг байгаа юм. Хажуугаарнь сүлөөтэй сагтаа һурагшад ном, элдэб журнал уншадаг заншалтай. Лагерьтамнай телевизор тодхоотой.

Галина Васильевна Цыдыпова нэгэдэхи халаанда лагериин начальник байгаа. Манай һургуулиин завуч, биолог мэргэжэлтэй Галина Васильевна Борсиева хонишон-һурган хүмүүжүүлэгшын үүргые бэелүүлээ. Харин хоердохи халаанда химиин багша Светлана Балдановна Доржиева лагериин начальнигаар томилогдожо, Г. В. Борсиева һурган хүмүүжүүлэгшээр үлөө һэн.

Ажалай, табадахи четвертиин үедэ иигэжэ амарха, ажаллаха арга олгодог иимэ лагериин түхэл ехэл зохисотой юумэн гэжэ һанагдана. Нэгэдэхеэр, һуралсалай жэлдэ эсэһэн гэхэ гү, али ходол ном дээрэ һууһан үхибүүд бэе махабадаа хатуужуулна. Хүдэрнүүд, багжагарнууд болоод, һургуулидаа бусана. Хоёрдохёор, ажалай һайн дүршэлтэй болоно, зарим һурагшад нимэл лагериин ашаар ерээдүйнгөө мэргэжэлые шэлэжэ, хонишод, малшад болоно. Гурбадахяар, СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ һурагшад өөһэдынгөө шадаха зэргээр хабаадана ха юм.

Ажалай болон амаралтын лагерьта тон һайнаар ажаллаһан 20 һурагшад жэл бүри Москва ошохо түлөөһэгүй путёвкоор шагнагдана.

Нэгэдэхи халаанда минии хүмүүжүүлэгшээр лагерьта хүдэлжэ байхада, бүхы һурагшад ажалша бэрхэнүүд байгаа. Илангаяа 10-дахи классай һурагшад Алёна Шойроновае, Самиль Фахрутдиновые, Люда Ситниковае, 8-дахи классай Түмэн Цыбиковые, Жамсаран Дабаевые, 6-дахи классай Саша Хриптовые нэрлэхэ дуран хүрэнэ.

Ажалай дүршэл олоһон, нара һалхинда хүрилһэн, бэе махабадаа һайжаруулһан һурагшаднай шэнэ хүсөөр шармайжа, һуралсалайнгаа ээлжээтэ жэлые эхилэн, эрдэмэй үндэһые үсэд нэтэрүүгээр шудалхань гээшэ. Өөһэдынгөө гараар тэнжээһэн өөһэдтэнь эжэл болошоһон хурьгадай шэнгэхэн маараан манай һурагшадай шэхэндэ нэгэнтэ бэшэ дуулдахадал гэхэ, зүүдэндэнь олон удаа үзэгдэхэ байха. Ая гангын хангалта талада үглөөнэй шүүдэр соо хурьгадые адуулһаниинь ходол һанагдаха үхибүүд тэдээн тухайдаа байд гээд лэ хөөрэлдэхэ бэзэ.

Д. ГАЛДАНОВ,
Хоринн районой Үдын дунда һургуулиин багша, партийна эхин организациин секретарь.

ХОЁР ОРОНОЙ АРАДУУДАЙ АША ТУҺАДА

СРР-эй НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР

Арад зонойнь ажабайдалда ба хуби заяанда үндэһэн хубилалта хэһэн үдэрнүүд орон бүхэнэй түүхэдэ бии байдаг. 1944 оной августын 23 Румынида имагтал иимэ үдэр болоно. Энэ үдэр орон дотор фашизмда эсэргүү зэбсэгтэ восстани болоно, Румыниин шэнэ түүхын эхи табигдаһан байгаа. Августын 23 румын арадай Национальна һайндэр болоо һэн.

Фашизм Румынида тоо томшогүй гээгдэл хохидол, гасалан зоболон тохёолдуулһан юм. Дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын хүдэлмэришэд болон таряашадай гүрэнние үзэн ядажа, совет газар дайдые булимтаран абаха түсэб зохёожо, буржуазна-помещигүүдэй Румыниин хүтэлбэрилхы бүлэгөөрхид Советскэ Союзда харша гэмтэ дайнда гитлеровскэ Германиин талада ороноо оруулһан байгаа. Советүүдтэ харша балмад ябуулгын эсэстэ ороной экономико доройтоһон, ажалшадые үгытэй ядуу байдалтай болгоһон байгаа. Энэнь өөрынгөө ээлжээндэ ангиин зүришэлдөөе улам хурсадхаһан, Антонескугэй фашис засаг захиргаанда дураа гутаха ябадал ехэ болгоһон байгаа. Иимэ байдалай тохёолдоод байхада, Румыниин Коммунис парти фашизмда харша бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ, зэбсэгтэ восстанида бэлдэхэ хараа шугам бэелүүлжэ эхилээ бэлэй.

Совет Армиин илалта түгэс дабшалта ба Ясско-Кишиневско операциин үедэ гитлеровскэ сэрэгүүдэй бүлэглэлнүүдые бута сохилгонь Румынида арадай революциие амжалтатайгаар бэелүүлгые хангаһан тодорхойлхы нүхэсэл болоо һэн. Антонескугэй бүлэгөөрхид орон доторхи гол зэбсэгтэ түшэг тулгууряа алдажа, сэрэгэй-фашис гурим унагаагдаа бэлэй. Румыни дайнһаа гаража, гитлеровскэ Германида эсэргүүгээр сэрэгүүдээ тодхоо һэн. Дайнай түгэсхэлэй шатада Эхэ ороноо ба Европын фашизмда богоолшологдоһон бусад оронуудые сүм сүлөөлхын түлөө гитлеровскэ булимтарагшадай урдаһаа Совет Армитай хамта румын сэрэгшэд тэмсэл ябуулжа эхилээ һэн.

Августын 23-най восстаниин ба фашис засаг захиргаание унагааһанай һүүлээр румын арадай национально-сүлөөрэлгын тэмсэл буржуазитай болон помещигүүдтэй тэмсэдэг ажалшадай ангиин тэмсэлтэй нягтаар холбоотой һэн. 1946 оной декабриин 30-да хаанта засаг унагаагдажа, Румыниин Арадай Республика соносхогдоһон түүхэтэй. Румын арад социалис байгуулалтын замда гараа һэн.

Үнгэрһэн 40 жэлэй туршада — түүхын богонихон болзорто — Советскэ Союзтан, социалис хани харилсаата бусад оронуудтай бэелүүлэгдэдэг политическэ ба экономическа харилсаа холбоондо түшэглэн, Румыни гээгдэнги, аграрна орон байһанаа промышленна ехэ хүсэтэй, хүдөө ажахытай, мүнөөнэй эрдэм ухаан ба техникэтэй, хүгжэнги соёл болбосоролтой социалис гүрэн боложо хубилаа.

Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ республикын национальна олзо доход 1943 онтой сасуулхада 15 дахин, промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 100-һаа дээшэ дахин, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 7 дахин дээшэлһэн байна. Национальна олзо доход байгуулгада промышленностиин хубинь 56 процент болодог. Электротехникэ, электронико, точно механика гэһэн мүнөөнэй һалбаринууд байгуулагдаа. Энэ табан жэлдэ (1981—1985 онууд) ороной элшэ хүсэнэй ба түүхэй эдэй бааза булюу түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Элүүрые хамгаалга, гэгээрэл, эрдэм ухаан ба соёл болбосорол саашадаа хүгжөөгдөө, гэр байра барилгын ехэ программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

40 жэлэй туршада социалис байгуулалтада Румыниин туйлаһан амжалтанууд хадаа хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин хамтын хүсэлэл оролдолгонуудай үрэ дүн болоно. Советскэ Союзтан, социалис хани харилсаата бусад аха дүү оронуудтай нягта харилсаа холбоотой байһаниинь ехэ удха шанартай юм. Румын таряашадай хэлэһэнэй ёһоор, шэнэ байдал байгуулгын түрүүшын үдэрнүүдпэз тэдэнэр совет арадай интернациональна һаналаа нэгэдэлгэдэ ба нүхэр ёһоной туһаламжада түшэглэдэг байгаа. Совет-румыниин харилсаануудтахи түүхэтэ эрьелтые батадхаһан ба хоёр ороной хоорондохи олон талын холбоое хүгжөөхэ замуудые тодорхойлһон эб найрамдалай договорто 1947 оной февралиин 10-да гар табигдаһан юм. 1970 оной июлиин 7-до баталагдаһан хани барисаан, харилсаа холбоон ба нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай шэнэ договор тэрэнэй үргэлжэлэл болоо һэн. Хоёр талын холбоое саашадань хүгжөөхэ шэнэ арга боломжонуудые тэрэ нээһэн байгаа.

Мүнөө үедэ энэ харилсаа холбоон олон талын шэнжэтэй болонхой. Хоёр ороной партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд ходо уулзажа хөөрэлдэдэг, партийна хүдэлмэрилэгшэдэй делегацинууд нэгэ нэгэндээ айлшалалсадаг юм. Арадай ажахын түсэбүүд зохилдуулан тааруулагдадаг, һалбариин министерствэнүүд болон албан зургаанудай, ниитын эмхинүүдэй холбоон хүгжөөгдэнэ.

Худалдаа наймаанай-экономическа талаар харилсаа холбоон амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Советскэ Союз болбол худалдаа наймаанай талаар Румыниин томо партнерынь мүн. СРР-эй худалдаа наймаанай ниитэ эрьесэдэ СССР-эй хубитань 21 процентһээ дээшэ болодог. Мүнөө жэлдэ 4 миллиард шахуу лейн эд бараа андалдаха гэжэ хараалагдана. Элдэб янзын машина болон түхеэрэлгэнүүдые, түүхэй эд ба материалнуудые Советскэ Союз Румынида худалдадаг. Нефтиин ба газай промышленностьда хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүдые, ашаанай вагонуудые, хүдөө ажахын машинануудые, суднануудые, химическэ продукци болон арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые Румыни өөһэдынгөө ээлжээндэ манай орон эльгээдэг юм.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ совет экономическа ба техническэ туһаламжаар Румынида 120 шахуу барилга хэгдээ юм. Изопреновэ каучугай завод, коксын батарейнууд, прокатна станууд, тэрэ тоодо Тырговиштохи шэнэ металлургическа комбинат дээрэ жэлдэ 600 мянган тонно прокат үйлэдбэрилхэ хүсэтэй тон томо стан, бусад олон барилганууд тэдэнэй дундаһаа эгээл томонуудынь болоно.

Экономическа харилсаа холбооной шэнэ, бүри ашаг үрэтэй онол арганууды хоёр орон эдэбхитэйгээр бэдэрдэг юм. Үйлэдбэриие тусхай шэглэлээр хамжаалгые хүгжөөлгэдэ улам ехэ анхарал хандуулагдана. Арадай ажахын элдэб һалбаринуудаар хэдэн шэнэ хэлсээнүүд баталагдажа байнхай.

Совет-румыниин харилсаа холбоон ехэ ерээдүйтэй юм. Москвада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко ба РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушеску хоёрой һая хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ СССР-эй ба СРР-эй, КПСС-эй ба РКП-гэй хоорондохи холбоое саашадань хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдаа һэн. Советскэ Союзэй болон социалис Румыниин хоорондохи хани барисаае ба бүхы талын харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлхэээр, политическэ, экономическа, ороноо хамгаалха, соёлой ба бусад талаар харилсаата ябуулгануудаа үргэдхэхөөр шиидэнхэй байһан тухайгаа хоёр тала хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлээ бэлэй.

Совет-румын бүхы талын харилсаа холбооной амжалтатай хүгжэлтэ хоёр ороной, социалис хани харилсаата оронуудай аша туһада, эб найрамдалай болон хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгтэ харюусадаг юм.

Виктор ПИСМАРОВ,
ТАСС-ай корр.

Бухарест.

ОМОЙ … ИРХОЖО … АМААР

Профессор О. М.
гэжэ нэрэтэй
й бэшэһэн ном
0 хэһэгээр В. И.
рмжэтэ Казанска
хэблэлээр гар-
сип Михайлович
хадаа Казанска
профессор,
Бурядта, Хи-
лон жэлдэ мон-
түбэд хэлэнүү-
зуун жэлэй
дай үедэ шэн-
ан, мэдээжэ эр-
байна. Профес-
валевскийн уда-
а монгол хэлэ-
дүүргэһэн мэ-
эд Д. Банзаров,
, К. Ф. Голстуг-
Бобровников,
В. Л. Котвич,
ээ болон бусад
номой орошол
Гадна Ковалев-
тухай, зүүн зү-
э шанжэлхэ хэ-
дүүргэһэн аша
манай оронои
Я. Владимирцев,
, Р. Е. Пубаев,
, Г. Д. Санже-
кова, Е. Г. Фро-
Хамаганов болон
н юм.

нүүдта Ковалев-
уряад нютагаар
. Тиихэдээ эр-
болон Сүхэ гол-
үедэ ажаһуугаа
дунда ябажа, хэ-
олон буряад зо-
шэнжэлхэ та-
мэ бүтээһэн юм.
Галуута нуур,
, Сүхэ гол үг-
Сүхэ гол өөдэ
областиин Крас-
районой газар
) тэрэ сагта Сэ-
ной дүүмын мэ-
н Сүхын хара-
тогон буряадууд
, Доодо Шар-
нуудта 200 тухай
байгаа. Мүнөө тэн-
буряадууд Бур-
ондо ажаһууна.
ибэл, Аса голдо
й хасаг буряа-
ран айл, Сүхэ
адар Хоринн ар-
элтын тапардаһан
олоон-нуур гэдэг
од аил һуудаг
ашаа Яблановай
Онон голой эхин
хамниган буряаь
аһан. Тэндэхи га-
эхээр һайхашаа-
Ковалевскийн бэ-

донгууд, хальбин, шарайд, зүүн хүбдүүд, зүүн хуацай, зүүн харгана — гол түлэб эдэнэр оршодог һэн. Эрдэмтэ Ковалевский хадаа буряад зон тухай хэдэн һанамжануудые энэрхы сэдьхэлһээ һайшаалай үгэнүүдые өөрынгөө тоосоото бэшэгүүд соо тэмдэглэһэн байна.

Зөөжэ ерэһэн ород зонһоо һайн жэшээнүүдые абаһан гэхэдэ, үбһэ сабшаха, модоор гэр бариха, таряа тариха, дархалха гэхэ мэтын юумэнүүдтэ һураһан байна гэжэ автор бэшэнэ. Байгалай хойтохи буряадһаа гадна Баргажанай ба Сэлэнгын буряадууд талха болон овощ тарижа, Монгол тээшэ ябуулдаг һэн. Энэньшье зүйтэй. Юуб гэхэдэ, Сэлэнгын Степной дүүмэ дотор 1813—1818 онуудта отог бүхэндэ үрэһэнэй ороохо үбэлэй үедэ хадагалха экономическа магазинуудые баридаг үе саг байгаа. Эрдэмтэ Ковалевский Дээдэ-Үдэ (Улаан-Үдэ) тухай бэшэнэ: хотын зоной тоо 3 мянга үлүүтэй, арһанай 7 үйлэдбэри, 15 газарта хирпиисэ сохидог, үсөөхэн хүүдинсэ, 60 шахуу алаабхи, гостинна хоёр двор, нэгэ уезднэ училищи байһан, городто ойрошог дабһанай хоёр завод байгаа. Энээнэй хойно 65 жэл болоод байхада, (1895 оной байдалаар) арһанай 8 үйлэдбэри, тэндэ хамта дээрээ 23 хүдэлмэришэнтэй гэжэ бэшэһэн байна. Мүн 4 хүдэлмэришэнтэй мылэ хэдэг үйлэдбэри, хурабшаадха татадаг тээрмэ, спирт гаргадаг 182 хүдэлмэришэнтэй хоёр завод, архи шэл соо юулдэг табан хүдэлмэришэнтэй нэгэ завод, пивэ гаргадаг 2 хүдэлмэришэнтэй завод, гурбан хүдэлмэришэнтэй тоһоной завод, түмэр болон шэрэм гаргадаг 436 хүдэлмэришэнтэй Петровско завод (энэ завод Дээдэ-Үдын округто ородог һэн). Мүн 25 хүдэлмэришэнтэй шэлэй завод иимэрхүү байһаар архивай баримта соо хэлэгдэнэ.

Дээрэ заагдаһан баримтанууд Дээдэ-Үдэ хотын промышленностиин талаар ямар ехээр гээгдэнги, тулюур ядуу байһан байдалые гэршэлнэ.

Совет үе соо, илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ, манай республика бусад республикануудтай, нэгэн хамта ямар түргөөр хүгжөө гээшэб!

КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Н. И. Рыжков августын эхин үдэрнүүдтэ манай Улаан-Үдэ хототой танилсажа ябахадаа, хүндэтэ айлшадай бэшэдэг дэбтэр соо «Хожомой хэрэг эршэмтэйгээр бүтээхын тула арад зон өөрынгөө түүхэ мэдэхэ зэргэтэй» гэжэ бэшээ. Энэнь ехэ удха шанартай заабари мүн байна. Энэ талаар манай һайшааһан дурсагдагша ном илангаяа туһатай, һонирхолтой болоно.

М. ДУГАРОВ,
ажалай болон дайнай ветеран.

ШЕФҮҮД ТУҺАЛҺААР

Горхоной түмэр замай ПЧ-18 болон депогой хүдэлмэришэд Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Ехэ-Горхоной 75 гектар сабшалангай ногоо хуряажа, һайн шанартай үбһэ ажахыда тушааха. Эндэ 12 хүнһөө бүридэһэн звено хүдэлнэ. Тус коллективые Геннадий Абрамович Федотов хүтэлбэрилдэг юм. Звеногой гэшүүн тракторист Дондок Жимбуев ехэл амжалтатай ажаллажа байна. Эдэнэр сентябрь һарын эхин болотор шеф ёһоной туһаламжа үзүүлжэ, колхозой адууһа малда нэгэ мянган центнер үбһэ бэлэдхэжэ үгэхэ юм.

Тиихэдэ Горхоной леспромхозой коллектив Ехэ-Талын сабшалан дээрэ хүдэлжэ байнхай. Энэ звеное механизатор мэргэжэлтэй В. И. Казак ударидана. Тэдэнэй хүтэлбэри доро 9 хүн ажалладаг юм. Трактористнууд М. Шарафутдинов, Х. Гэндэнов, Э. Базаров гэгшэд һайнаар хүдэлжэ, бэшэндээ үльгэр жэшээ харуулна.

Р. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

Загарайн район.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

ДОНОРОЙ ҮДЭР

Улаан-Үдэ хотын телефонно-телеграфна станциин ба почтамтын хүдэлмэрилэгшэд донорой үдэрые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэбэ. Тэрэ үдэр элүүрые хамгаалгын пунктда зуу гаран хүн һайн дураараа ерэжэ, түлбэригүйгөөр шуһаяа тушаагаа.

Почтамтын хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд С. Ф. Ткачева, И. С. Посельская, Л. И. Копылова, операторнууд Н. М. Хамаганова, С. П. Рыжук гэгшэд түлбэригүйгөөр шуһаяа 10—15 дахин тушааһан байна. Тиихэдэ эдэбхитэй донорнууд — ахамад инженернүүд В. А. Даниленко, Л. И. Усова, О. Т. Корягина гэгшэд 12 дахин шуһаяа үгөө.

Донорой үдэр уран һайханай болон медицинскэ номуудай худалдаа наймаан эмхидхэгдээ. Тэрэшэлэн тус пунктые даагша Т. И. Кокорина, улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй почтамтын эхин эмхиин түрүүлэгшэ Н. М. Хамаганова, гэгшэд донорой хүдэлөөн тухай хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэһэн байна.

Б. СОТНИЧ.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ

Зунай бэлшээриин үедэ һарлаг болон хайнаг үхэрнүүдые олошоруулха талаар Ахын районой малшад урагшатай ябана.

Забит гэжэ холын бэлшээридэ «Коммунизм» колхозой малшан С. Содномов байгша ондо 109 эхэ һарлагһаа 92 тугал абажа, тобир тарганаар түлжүүлнэ. Үнинэй малшан, коммунист С. Молонов 100 эхэ һарлагһаа 87 тугал абажа, баһал һайнаар харууһална.

Хадалиг үндэр газарта, илангаяа хура бороотой үедэ, тэдэнние гарза хоролтодо оруулхагүй гэжэ малшад шармайн оролдоно.

К. ТУЛУЕВ.

Аха.

…ЭНЭ УЧИЛИЩИ

увиин» гол бай-
бэшэхэнэ, Вы-
комсомольская уил-
адха дээрэ 6-
элэй техническэ
даар һайхан бай-
гада һаншаг ту-
. Тэрэнние «Жил-
трестын 4-
й барилгашад бод-
на.
щи мүнөө жэлдэ
ээ һурагшадые
ина. Ажаһуудалай

хэрэглэмжэ хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй, тодорхойлбол, телерадиомеханигай, мебельщигэй, оёдолшоной, эсхэгшын, үһэ заһагшын, фотографой, захил абагшын мэргэжэлтэй болохо дуратайшуул эндэ мэдүүлгэнүүдээ үгөө бшуу. 8-дахи, 10-дахи классуудые дүүргэһэн хэдэн олон хүбүүд, басагад эндэ һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ, олондо хэрэгтэй мэргэжэл олохонь гээшэ.

Н. ДАМБАЕВ.

Улаан-Үдэ.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

Италида хүнүүдые гэр байраар хангаха асуудал улам орёо хүшэр боложо байһаар. Мүнөө үедэ 2 миллион бүлэ шэнэ гэр байра бэдэрхэ баатай болонхой. Зүгөөр «Коррьере делла сера» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, Италида саг зуураар байра олохо гээшэ бүтэшэгүй хэрэг юм. Ушарынь гэхэдэ, хүнүүд гэр байраа гурба дахин үнэтэйгөөр худалдахые хүсэдэг байна.

Ажалшадай аша туһада хабаатай, гэр байраар тэдэнние лаб хангаха эрхэ олгоһон хуулиие дары түргөөр баталан абаха шухала гэжэ олон тоото жагсаалнуудта хабаадагшад мэдүүлнэ. («Экспрессо» газетэһээ абтаһан зураг).

ТАСС-ай фотохронико.

БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ХУРЯАЛГЫН КОНФЕРЕНЦИ

ЖЕНЕВЭ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар үнгэргэгдэжэ байһан конференциин ээлжээтэ пленарна заседани дээрэ СССР-эй делегациие толгойлогшо В. Л. Исраэлян үгэ хэлэбэ. Ядерна буу зэбсэгүүдые туршалгые хорихо гээшэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хурлалгын эгээл шухала асуудалнуудай нэгэниинь болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Иимэ туршалгануудые хэлгэ ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхые баадхадаг, айхабтар ехэ мүнгэ зөөри гаргашалуулдаг, ядерна зэбсэг тараахагүй гэһэн уласхоорондын гуримые сахилгада нэмэлтэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулдаг байна. Тиихэдэ ядерна тэһэлэлгэнүүд хүнүүдтэ, тэдэнэй бэсын элүүртэ айхабтар ехэ аюул тохёолдуулна. Энэ асуудалаар хөөрэлдөөнүүдые хэхэеэ США һүүлэй хэдэн жэлэй хугасаа соо арсажа байнхай гэжэ тэмдэглэхэ баатай болоһомнай халагламаар гэжэ СССР-эй делегациие толгойлогшо мэдүүлбэ. Ядерна зэбсэг туршалгые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай договорой текстын зүбшэлэгдэжэ байһан совет-англо-американ гурбан талын хөөрэлдөөнүүдэй 1980 ондо таһалдуулагдаһанай һүүлээр. Холбоото Штадууд буу зэбсэгүүдые хуряаха конференци дээрэ энэ асуудалые хаража үзэхэ хэрэгтэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, тэдэнэр СССР-һээ сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые, ядерна буу зэбсэгүүдээ нарижуулан һайжаруулхые оролдоно. Хэрбээ американ захиргаанай ядерна буу зэбсэгүүдые туршалгые болюулха асуудалда анхаралаа хубилгаагүй һаань, энэ талаар амжалта туйлагдахагүй байна.

Тиихэдэ Советскэ Союз иимэ договор баталхые эдэбхитэйгээр оролдожо байна гэжэ совет түлөөлэгшэ тэмдэглээ. Хөөрэлдөөнүүдэй олон жэлэй дүй дүршэлые тобшолһон, хиналта хэхэ талаар олохон гүрэнүүдэй дуралхалнуудые, хүсэлэнгүүдые хараада абаһан «Ядерна зэбсэг туршалгые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай договорой гол дүримүүдэй» совет проект конференциин стол дээрэ табигданхай.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха элдэб асуудалнуудаар али алинда таарамжатай үгэеэ ойлголсолгые туйлаха талаар шэглүүлэгдэһэн бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдые СССР хододоо дэмжэдэг байгаа, саашадаашье дэмжэхэ юм гэжэ совет делегациие толгойлогшо тэмдэглээ. Энээнэй тула нүгөө талаһаа мүн лэ иимэ хүсэлэл оролдолго гаргагдаха ёһотой. Зүгөөр «Эб найрамдал ба хөөрэлдөөнүүд тухай американ талаһаа үсөөн бэшэ үгэнүүд хэлэгдэнхэй, гэбэшье США-гай захиргаанай бүхы бодото ябуулганууд хөөрэлдөөнүүдтэ, харилсаагаа һайжаруулгада тэдэнэй хайша хэрэгээр хандадаг байһые элирхэйлэн харуулна» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко Ирландиин ниитын ажал ябуулагша Ш. Макбрайдай хандалгада харюусахадаа тэмдэглээ һэн.

Р. Рейганэй һаяхан хэлэһэн дайсан харша үгэнүүд энээниие батадһан байха юм. Советскэ Союзда зүрюу харшаар американ президентын хэлэһэн үгэнүүдые сэгнэһэн ТАСС-ай мэдүүлгын текст буу зэбсэгүүдые хуряаха конференциин тусхай документ болгогдожо тараагдаба.

Советскэ Союзые бомбодохоор бэлэн байһан тухайдаа США-гай захиргаанай толгойлогшын хэлэһэн убайгүй үгэнүүдые конференцидэ хабаадаһан олон делегацинууд эрид буруушаагаа. Иимэрхүү удхатайгаар хэлэгдэһэн үгэнүүд хөөрэлдөөнүүдые хэхэ арга боломжые таһалдуулна, эб найрамдалай ба уласхоорондын байдалые гуримшуулан һайжаруулхын хэрэгтэ ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ хэдэн оронуудай түлөөлэгшэд тэмдэглэбэ.

ВСМ-эй МЭДҮҮЛГЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Советскэ Союзые бомбодожо эхилхэ арга боломжын бии байһан тухай США-гай президент Р. Рейганэй хэлэһэн убайгүй үгэнүүдые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет эрид буруушааба. «Советскэ Союзда дураа гутажа байдагаа США-гай президент түрүүшынхеэ харуулаа бэшэ,— гэжэ ВСМ-эй эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.— Американ хүтэлбэрилэгшын харюусалгаяа алдадаг байһан ушартай дэлхэйн арад түмэн түрүүшынхеэ ушаржа байнагүй..». Ядерна хёмороо зүришэлдөөе һуларуулха хүсэлэнтэй байһанаа тэрэнэй һаяхан мэдүүлһэн ушарай худал хуурмаг байһые Рейганэй хэлэһэн үгэ тодо хурсаар харуулба гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

«Ядерна буу зэбсэгтэй үе сагтаа дайн ба эб найрамдалай асуудалнууд тухай шогложо хэлэжэ яашье болохогүй,— гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ. Ядерна буу зэбсэгээр түрүүлэн добтолхо гэһэн Рейганэй түсэбүүд таһалдуулагдаха ёһотой. Үгы гэбэл, тэдэнь бүхы хүн түрэлтэнэй ами наһанда аюул тохёолдуулхалаа магадгүй. Рейганэй иимэ харюусалгагүй ябуулгые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет эрид буруушааһан байна.

ГАЗАР УҺА БУЛЯАЛДАХА ҺЭДЭЛГЫЕНЬ ДЭМЖЭНЭ

ТОКИО. Пекинэй дипломатическа бүлэгөөрхидэй баримтануудта үндэһэлэн, Киодо Цусин агентство иигэжэ мэдээсэнэ: «Хойто газар дайда» гэдэгүүдые гэхэ гү, али СССР-тэ хабаатай Курильска аралнуудай урда хубиин олтирогуудые ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр буляалдаха һэдэлгэтэй Японой хараа бодолые түрүүлэгшэ Ли Сяньнянь дэмжэжэ байһанаа үшөө дахин мэдүүлбэ.

ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИГДАБА

КАИР. Экономическа ба техническэ харилсаан тухай совет-египедэй хэлсээнэй үндэһөөр гар табигдаһан байгаа. Тэрэнэй үндэһөөр ороной хүдөөгэй районуудые электрижүүлгэдэ СССР туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

СССР-эй экономическа ба техническэ туһаламжаар баригдаһан Асуанай хаалтын, Нил мүрэн дээрэ элшэ хүсэнэй комплекс бариһанай ашаар Египедэй хүдөө нютагуудые үргэнөөр электрижүүлхэ арга олдоһон байгаа гэжэ АРЕ-гэй электрификациин ба энергетикын министр Махер Абаза хэлэбэ. Элшэ хүсэнэй талаар египет-совет харилсаае тэрэ үндэрөөр сэгнээд, энэ хадаа хоёр ороной хоорондохи үрэ түгэс харилсаанай гэршэ жэшээ болоно гэжэ хэлсээндэ гар табилгын үедэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

БУРЯАД ҮНЭН—85

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! Байгша оной августын 1-һээ ерэхэ, 1985 оной газетэ болон журналнуудта ээлжээтэ захил эхилээ гэжэ Таанад һайн мэдэнэт. Мүнөө үедэ хаа хаанагүй хэлхэе холбооной хүдэлмэрилэгшэд, ниитын хэблэл тараагшад хүн зонтой уулзажа, дуратай газетэ болон журналнуудаа захихадань, туһа хүргэжэ, ойлгууламжын үргэн хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

Хэблэл бүхэн өөһэдынгөө уншагшадта хэжэ байгаа ажал ябуулга, саашанхи зорилгонууд тухайгаа, ямар шэнэ бүтээл зохёолнууд толилогдохоб, ямар шэнэ, һонирхолтой материалнууд гаргагдахаб гэжэ хөөрэжэ үгэдэг, тэдэнтээ ерэхэ жэлэйнгээ хараа түсэбүүд тушаа зүбшэдэг заншалтай гээшэ. Энээнэй ехэ туһатай байһаниинь мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, имагтал улад зоной зүбшэл, дурадхалнуудые хараадаа абадаг, уншагшадайнгаа улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые гүйсэд дүүргэхэ гэжэ оролдодог лэ хэблэл олоной дунда хүндэтэй, аша үрэтэй байдаг ха юм. Тиимэһээ манай редакци, энэ заншалаа баримталан, 1985 онойнгоо хараа түсэбүүд тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэй.

Ерэхэ, 1985 он онсо удха шанартай жэл болохо байна. Энэмнай арбан нэгэдэхи табан жэлэй эгээл харюусалгатай, түгэсхэхы жэл болоно бшуу. Мүн түрэл Коммунис партиингаа XXVII съездэ үргэн ехэ бэлэдхэлэй жэл болохо юм. КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1983 он), апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, партиин ээлжээтэ съезд дээрэ КПСС-эй Программын шэнэ редакци зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Тиигэжэ 1985 омнай партиин Программын шэнэ редакци болон 1986—1990 онуудай СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектые парти болон арадай зүбшэн хэлсэхэ хаһа болохонь гээшэ. Мүн тиихэдэ хэдэ хэдэн гайхамшагта ойнууд ерэхэ жэлдэ тэмдэглэгдэхэ байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан илалтын 40 жэлэй ой гүйсэхэ. 50 жэлэй саада тээ, 1934 оной намар Алексей Стаханов ажалай гайхамшагта илалта туйлажа, шэнэ, коммунис ёһоной хүдэлөөе эхилээ бэлэй. Тиигэжэ 1985 ондо стахановска хүдэлөөнэй табин жэлэй ой манай орон дотор айхабтар үргэнөөр тэмдэглэгдэхэ юм.

Эдэ бүгэдые хаража үзэхэдэ, ерэхэ жэлнай манай ороной ажабайдалда тон харюусалгатай, политическэшье, экономическэшье талаараа гүн гүнзэгы удха шанартай жэл болохо гэжэ бидэ бүгэдөөрөө мэдэрхэ ушартайбди.

Нэн түрүүн, урданайхидаал адли, манай газетэ партиин XXVI съездын болон КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые түрэл республикынгаа ажалшадай хэр бэелүүлжэ байһые эли тодоор харуулха гэжэ оролдохо. Нютагай партийна организацинуудай эмхидхэлэй болон үзэл сурталай хүдэлмэриин дүй дүршэл, онол арганууды һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор, тобойсо харуулха гээшэ манай гол зорилго болоно. Тиимэһээ «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө», «Партийна ажабайдал», «Үзэл сурталай хүдэлмэри», «Марксистско-ленинскэ һуралсал», «Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри — комплексно гүримаар» гэхэ мэтэ ниитэ гаршагуудые саашадань үргэлжэлүүлхээр хараалагдана. Гэхэтэй хамта партийна эхин эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл, коммунистын үүргэ, харюусалга, эрхим жэшээ тухай материалнуудые үргэлжэ толилолгодо анхарал хандуулагдаха байна. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум партиин үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие улам хүгжөөхэ, аша үрые дээшэлүүлхэ тухай холын хараатай тогтоол абаа бэлэй. Тиимэһээ ажалшадые, илангаяа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, олониитын политическэ ба экономическа һуралсал эмхидхэхэ, ажалай болон ниитын абьяас зориг бадаруулха гээшэ мүнөө үедэ тон шухала. Энэ талаар газетын хуудаһануудта элдэб жанрын материалнууд гаргагдажа байха. Түрүү пропагандист, лектор, агитатор болон политинформаторнууд тухай һонирхолтой зураглалнууд «Үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэд» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдодог байна.

Үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын ажал ябуулгада совет, комсомолой болон профсоюзай организацинуудай оруулдаг хубиты үргэнөөр харуулха гэжэ түсэблэгдэнэ.

Буряад ороной хүдэлмэришэд, тарьяашад болон малшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые гүйсэд дүүргэхын тула нилээд ехэ хэшээл оролдолго, ажалай абьяас гаргажа, шэн зоригтойгоор хүдэлжэ байнхай. Тиимэһээ табан жэлэй түрүүшүүлтэй танилсуулха, эрхим ажалайнь дүй дүршэл олоной дунда тарааха, бүгэдын шадабари болгохо гээшэ газетын хүндэтэ уялга мүн. Эдэ материалнууд «Коммунист тухай хөөрөөн», «Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ», «Манай үеын хүн», «Ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ» гэхэ мэтэ ниитэ гаршагууд доро толилогдодог байха. Манай газетын эдэбхитэд—хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд үйлэдбэриин түрүүшүүл, нютагайнгаа солото хүнүүд тухай хододоо бэшэжэ байха ааб-за гэжэ найдагдана.

Совет засагай жэлнүүдтэ удхаараа социалис, түхэл маягаараа национальна, ушар ёһоороо интернациональна соёл культура, литература болон искусство һалбаран хүгжөө. Газетэ өөрынгөө хуудаһанууд дээрэ соёлой түйлалтанууд, уран зохёолшод, композиторнууд болон уран зураашадай шэнэ-шэнэ бүтээлнүүдтэй саг үргэлжэ уншагшадаа танилсуулжа байдаг заншалтай. Тиигэжэ «Уран бэлиг — арадай баялиг», «Уран зохёолой хуудаһан», «Толи» болон бусад түсхай хуудаһануудаа бүри һонирхолтойгоор, улам һайнаар гарагадаг байха гэжэ оролдодог байнабди.

Эрдэм шэнжэлгын шэнэ түйлалтанууд тухай хөөрэдэг «Эрдэм наукын эди шэди» гэһэн хуудаһамнай уншагшадай зүгһөө дэмжэгдэдэг, тиимэһээ саашадань үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй.

Ерэхэ һуралсалай жэл — юрэнхы ба мэргэжэлэй һургуулинуудые хубилган шэнэлэлгын түрүүшын, эгээл харюусалгатай үе болохонь гээшэ. Эхин, дунда ба дээдэ һургуулинуудай, техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай эмхи зургаануудай ажабайдал үргэнөөр, гүнзэгыгөөр харуулха гээшэ ямаршье хэблэлэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ орон доторнай ажалай, үйлэдбэриин ба гүрэнэй журам бэхижүүлхэ, манай социалис ажабайдалда харша үзэгдэлнүүдтэй тэмсэлээ шангадхаха талаар залан сэхэ хэмжээнүүд абтажа байнхай. Энэ бүгэдэ арадай хэрэгтэ газетэ бүхэн хубитаяа оруулха зэргэтэй. Манай газетын хуудаһануудта «Будамшуу», «Фельетон», «Халаахай», «Сүүдэй залһаа» гэхэ мэтэ ниитэ гаршагууд доро гарадаг материалнуудые улам бүри хурса, гүнзэгы удхатай болгохо, саг үргэлжэ толилогдодог болгохо гээшэ тон шухала.

Энээнтэй хамта бусадшье шухала асуудалнуудые хэблэлэй урда бодото байдалнай табидаг ха юм. Харин тэдэниие саг соонь обёоржо, үргэн ниитэ уншагшадай дунда зүбшэн хэлсэхэ, тааруу зүб шиидхэбэри абаха ябадалда газетын номер бүхэн туһалха үүргэтэй. Ушар тиимэһээ «Буряад үнэн» газетые захигшадай зүгһөө һанамжа дурадхалнуудыень саг үргэлжэ абажа байха ехэ хүсэл бии гээшэ.

Газетэ болон журналнуудай захил оройдоол 3 һарын туршада, түргэн болзор соо үнгэрдэг хэмжээ ябуулга болоно. Энээниие хараадаа абажа, хүн бүхэнэй саг соогоо захил хэхэ арга боломжо хаа хаанагүй—хото городуудташье, хүдөө нютагуудташье гүйсэд хангагдаһан байха зэргэтэй. Али болохо һаад тохёолдуулһан ушарнууд, газетэ болон журналнуудые саг соонь уншагшадта хүргэдэггүй ябадалнууд тухай мэдээсэлнүүдые хэблэл захигшадай дуулгадаг байбалнь, туһатай һэн.

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! 1985 ондо түрэл буряад хэлэн дээрэ гарадаг газетэеэ болзор соонь захижа, үргэн дэлгэр Буряад оронойнгоо экономическа, политическэ ба соёлой ажабайдал тухай уншажа байхыетнай газетын редакци хүсэнэ. «Буряад үнэн» газетэ гансашье республика дотороо бэшэ, харин Агын болон Усть-Ордагай автономито округуудта, Монголой Арадай Республикада олон зуугаад хэһэгээр захигдадаг байна. Манай ороной ямаршье нютагта ажаһуудаг, буряад хэлэн дээрэ уншадаг хүн бүхэнэй захил хэхэ бүрин арга боломжо бии, һаад тойбо ушаруулха ямаршье шалтагаан байха ёһогүй.

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! Ушар иимэһээ ерэхэ жэлэй «Буряад үнэн» газетэдээ захил хэхээ бү мартагты. Захил ноябриин 1 болотор абтаха гэжэ үшөө дахин һануулая.

ГАЗЕТЫН РЕДАКЦИ.

ДУУНУУД ЗЭДЭЛНЭ

Белоруссиин оперо болон баледэй Ехэ театрай дуушан, СССР-эй арадай артистка Светлана Данилюк август һарада республикымнай айлшан болоһон байна. Тэрэ Улаан-Үдэ хотын промышленна предприятинуудаар ябажа, олон концерт табяа. Программадань оперонуудһаа аринууд, ород болон совет композиторнуудай дуунууд ороһон байна.

Тиихэдэ Коми АССР-эй ниислэл Сыктывкар хотоһоо баянистнуудай трио ерээ. Тусхайлбал, Виктор Данилочкин, Виталий Майсерик, Валерий Болохов гэгшэд классическа хүгжэм, ород арадай аялга, дуунуудые гүйсэдхөө.

Эдэ үдэрнүүдтэ ээлжээтэ айлшад ерэнхэй, бэлиг шадабаряа харуулна. Дуушан Лидия Кондратьева түрүүтэй Ленконцертын эстрадна бүлэг һонирхолтой поограммаяа үдэшэ бүри харуулна. Промышленна предприятинуудта, сэрэгэй частьнуудта, һуралсалай эмхи зургаануудта тэдэнэр хүрэжэ, цирковой номернуудые харуулна, мэдээжэ совет дуунуудые хангюурдана.

Г. РИНЧИНОВА,
Буряадай гүрэнэй филармониин ахамад администратор.

Соёлой һонин

ТҮБЭЙ ХЭБЛЭЛЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД

МОСКВАГАЙ «Современник» хэблэл 1972 ондо бии болгогдоһон юм. РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной мэдэлэй тус хэблэл хадаа России автономито республиканууудай, областьнуудай, хизаарнуудай, округуудай зохёолшодой номуудые хэблэжэ, олон түмэн уншагшадта хүндэтэй болонхой. 1973 онһоо эхилжэ, Буряад ороной 40-өөд ном «Современник» хэблэлээр барлагдан-гараһан байна. Зарим зохёолшодой, поэдүүдэй хоёр-хоёр ном гаража үрдеэ.

Буряадай уран зохёолшодой бүтээлнүүдые хэблэхэ хэрэгые саашадань нарижуулан һайжаруулгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ зорилготойгоор «Современник» хэблэлэй түлөөлэгшэд һаяхан Улаан-Үдэ хүрэжэ ерэбэ. Тэдэ хэд бэ гэбэл, хэблэлэй директор, мэдээжэ уран зохёолшо Л. А. Фролов, РСФСР-эй арадуудай литературын таһагые даагша В. В. Дементьев, хэблэлэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Т. В. Столбовская, поэт оршуулагша В. А. Пальчиков, поэт С. А. Агальцов гэгшэд болоно.

Буряадай уран зохёолшодой ямар номууд «Современник» хэблэлээр гараабгэжэ айлшадайнгаа асаржа дэлгэһэн выставкэдэ хаража боломоор байгаа.

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбоондо зохёолшод, шүүмжэлэгшэд сугларжа, «Современник» хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй уулзаба. Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй арадай поэт Н. Г. Дамдинов оролто үгэ хэлээд, уулзалгые нээбэ. Удаань «Современник» хэблэлэй директор Л. А. Фролов үгэ хэлэжэ, хэблэлэйнгээ түүхэ, саашанхи зорилгонууд тухайдаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Тэрэнэй хоорондо нэмэлтэ болгон, В. В. Дементьев өөрынгөө даажа байһан таһагай хүдэлмэри тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, уран зохёолшодой анхарал татаһан байна.

Буряадай АССР-эй арадай поэт Ц-Д. Д. Дондокова, «Байгал» журналай ахамад редактор С. С. Цырендоржиев, Буряадай АССР-эй арадай уран зохёолшо Ц-Ж. А. Жимбиев, эрдэмэй докторнууд, профессорнууд, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд М. П. Хамаганов, И. Е. Тугутов, поэт Ж. А. Зимин ба бусад нүхэд үгэ хэлэжэ, буряад уран зохёолшодой ба хэблэлэй хоорондо батажаһан харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ тушаа үнэтэ һайн дурадхалнуудые оруулба. Хүгжэлтэ түгэс коммунизмын саашадаа бадаран һалбарха хэрэгтэ ехэ үүргэ бэелүүлхэ номуудые, илангаяа революциин, дайнай, ажалай үльгэр жэшээгээр залуушуулые хүмүүжүүлхэдэ үүргэ бэелүүлмээр номуудые түбэй хэблэлээр барлан гаргалгые үргэдхэхэ тушаа хоёр талаһаа туһатай хөөрэлдөөн болоһон байна.

Ниислэл хотоһоо ерэһэн айлшад, Буряадай АССР-эй хото, хүдөөгэй ажалшадтай уулзаа. Улан-Үдэдэ залуу хүдэлмэришэдэй хамтын байрада ехэ уулзалга болоо. Буряадай байгаалиин, этнографическа музейнүүдтэй айлшад танилсаа. Тиихэдэ Кабанскын районой ажалшадтай, Сэлэнгын ЦКК-гай хүдэлмэришэдтэй мүн лэ тэдэнэр уулзаһан байна.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

ШЭНЭ КИНО

«Мосфильм» гэжэ киностудиин режиссёр, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. Дашиев Баунтын район һаяхан ерэжэ, В. Митыповэй «Алтаар баян хүбшэдэ» гэһэн романай удхаар буулгажа байһан фильмдээ хэдэн кадрнуудые хэбэ. Тус фильм гол түлэб Байгал далайн эрьедэ буулгагдажа байһан аад, юундэ энэ районд хэдэн үзэгдэлнүүд хэгдэхэ болооб гэхэдэ, мэдээжэ романай автор В. Митыпов энэ нютагта хүдэлгэгдэжэ байһан алта угаадаг драга тухай бэшэһэн юм. Тиимэһээ 70 гаран жэлэй туршада, мүнөө болотор ашаглагдажа байгаа тэрэ драга дээрэ хэдэн сценкэнүүд буулгагдаһан байна. Эдэ үзэгдэлнүүдтэ РСФСР-эй арадай артист Иван Петрович Рыжов, Москвагай Таганкадахи театрай артист Дальин Александрович Щербаков, Буряадай АССР-эй арадай артист Михаил Гомбоевич Елбоонов гэгшэд хабаадаба.

В. РАСПУТИН.

ХҮДӨӨГЭЙ КЛУБТА

Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхозой гурбадахи отделенидэ түбхинэһэн Шэнэһэтэ һууринай клубта һаяхан концерт болобо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ концертые клубай дэргэдэ байгуулагдаһан дуунай-инструментальна ансамблиинхид харуулаа. Илангаяа хонгёо һайхан хоолойтой, арадай дуунуудые шадамараар гүйсэдхэдэг онсо маягтай Елизавета Жапова нютагайхидтаа һайшаагдаа. Энэ дууша залуу басаган Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищида һурадаг юм.

Клубай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Даши-Нима Шагдаровай эмхидхэһэн дуунай-инструментальна ансамблиин бүридэлдэ совхозой хүдэлмэришэд Сергей Бадмацыренов, Жаргал Жапов, һургуулиин һурагшад Баатар Гунгаров, Баир Цыренжапов гэгшэд оронхой.

Ю. ЭРДЫНЕЕВА.

ХОРИИН РАЙОНД[О]

НОМУУДАЙ ВЫСТАВКЭ

Мүнөө манай түрэл Совет орон дотор хаа хаанагүй Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа байна. Энэ талаар Хориин районой түбэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд горитойхон хүдэлмэри хэнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ совет сэрэгшэдэй харуулһан гайхамшагта баатаршалгада зорюулагдаһан номуудай выставкэ тэндэ эмхидхэгдэжэ, уншагшадай анхаралда табигданхай, мүн фотомонтажууд дэлгээгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта библиотекын хүдөө һууринуудтахи филиалнуудта номуудай нүүдэл выставкэнүүд эмхидхэгдэһэн байна.

Тэндэ табигдаһан уран зохёолнуудай дунда мэдээжэ совет уран зохёолшод К. Симонов, А. Толстой, К. Паустовский, О. Гончар, М. Шолохов болон бусадай номууд табяатай. Тэрэшэлэн мэдээжэ уран зохёолшодой номуудаар уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

«ЗАЛУУШУУЛ» АЙЛШАЛНА

Районой соёлой байшангай дэргэдэ «Залуушуул» гэһэн агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнэй бүридэлдэ соёлшод Л. Абидуева, Л. Попова, Ц. Цыбикова, Р. Жамбалова, баянист П. Косыгин, врач З. Б. Базарон, районой библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Т. Трофимова гэгшэд ороно.

«Георгиевский» совхозой Бэлшэр гэжэ газарта хүдэлжэ байһан Б. Жамбалдоржиевай үбһэшэдэй звеногой гэшүүдтэ тэдэнэр һаяхан хүрэһэн байна. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Т. Трофимова «Архи — ами наһанай дайсан» гэһэн темээр лекци уншажа, үбһэшэдэй асуудалнуудта харюусаа. Соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ Л. Попова башкир арадай хатар наадануудые уян нугархайгаар, гоё һайханаар гүйсэдхэн, харагшадай зүрхэ сэдьхэл баясуулаа. Дуушад И. Жамбалова гэгш[эд] ород, буряад ду[унуудые] гүюурдаа.

Үбһэшэдэй зве[ногой] һон Б. Жамбал[доржиев] бригадын гэшүү[д] хэнэй халуун ... үбһэ хуряалга ... жа байгшадые ... саг үргэлжэ һай[н] ... байхыень уряал[...] дэлмэридэнь амж[алта] ...

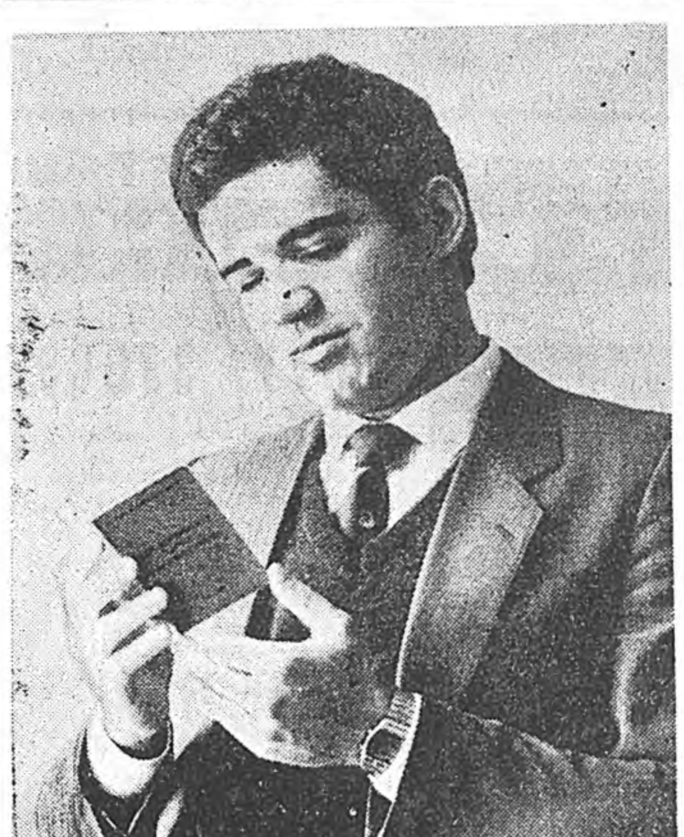
КОНЦЕРТ ...

Үдын соёлой ... агитбригадын гэ[шүүд] нист Б. Д. Цыд[...] бэри доро үбһэ[шэдэй] даар эдэ үдэрнү[үдтэ] концертнүүдые ...

Концертын ... дуун, сценкэнүүд ... нууд оруулагдаһ[ан] ...

Тэдэнэр ажах[ы] Хасуртайн, Бэл[...] ленинүүдэй үб[һэшэдтэ] мэндэ ошожо, ... руулжа, хүн зон[...] ба.

Г. ...

Гарри Каспаров хадаа дэлхэйн эгээл залуу гроссмейстер болоно. Энэ хабар тэрэ Вильнюстэ үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй мүрысөөндэ дэлхэйн экс-чемпион Василий Смысловые шүүгээд, дэлхэйн чемпион Анатолий Карповтай туралдаха нэрэ солодо хүртөөһэн. Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө Анатолий Карпов Гарри Каспаров хоёрой хоорондо үнгэргэгдэхэ мүрысөөн сентябриин 10-да Москвада эхилхэ юм.

Энэ жэл Г. Каспаровта айхабтар хүшэр хүндэ, гэхэ зуура, тон урагшатай байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. СССР-эй болон дэлхэйн суглуулагдамал командануудай хоорондо Лондондо үнгэргэгдэһэн хоёрдохи мүрысөөндэ тэрэ амжалта туйлаба.

Гарри Азербайджанай багшанарай институдай хари хэлэнэй факультедэй 4-дэхи курс дүүргэнхэй. Сүлөө сагтаа һургуулинуудта, промышленна предприятинуудта, научна эмхи зургаануудта лекцинүүдые уншадаг, телевиденеэр үгэ хэлэдэг.

Байгша ондо Гарри Каспаров КПСС-эй гэшүүн болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Каспаров.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Августын педсовет» — түрүү бэшэг. КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ, Облпрофсоведтэ болон ВЛКСМ-эй обкомдо. «Фермэ бүхэндэ — элбэг тэжээл» — материалнуудай суглуулбари. «Шанар тухайгаа бү мартагты» — Н. Дегтяревой статья. Нютагай һонинууд. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Заншалта уулзалганууд» — А. Коротаевагай статья. Эдеэ хоолой программа: бии байгаа арга боломжонуудые элирүүл[жэ] ажахын продук[ци] ...хэ» — Б. Дорж[иевай статья]. «Мал ажал — ... һалбари». «Хой[...] хараална» — ... гай статья. Таб[...] рүүшүүл — С[...] фото-мэдээсэл. ... аршалан хамгаа[лха ...] Брусовой статья.

Гурбадахи [хуудаһанда]. Совет киногой ... рэл нютаг тухай ... — А. Дашиевай ... лын саанаһаа а[...] сэлнүүд.

Дүрбэдэхи [хуудаһанда]. «Адвокадуудай ... Тармаевай стат[ья] ... нютагни — При[...] материалнуудай ... «Правда Бурятии» ... мэдээсэлэй таһа[г] ...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильм. 10.35— Казахай ССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 11.05 — «Жак Оффенбах»— 3 серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 12.20— Шэнэ һонин (12.35 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35 — «Табан жэл—хүн бүхэнэй хэрэг». 16.15 — «Ород хэлэн». 16.50 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 17.00 — «Москва шадарай хүдөө нютагуудай мүнөөдэр ба үглөөдэр». 17.30— «Хани барисаан» гэһэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ.

Улаан-Үдэ. 18.10 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 18.20 — «Сэлэнгэ» — тележурнал (буряадаар). 18.50 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.10 — Мухар-Шэбэрэй райондо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ тухай.

Москва. 19.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.50 — «Хани барисаан» гэһэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ». 21.10 — Киноконцерт. 22.00 — «Время». 22.30 — «Мүрысөөнэй дневник». 22.45 — Москва хотын үзэсхэлэн һайхан газарнууд тухай. 24.00 — «Хани барисаан» гэһэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 00.40 — «Мү[нөөдэр түби] дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПР[ОГРАММА]

Москва. 9.00 ... гимнастика. 9.20 ... та фильм. 9.35 ... в глаза» — ... фильм. 11.00 — ... сваан» гэһэн ул[асхоорондын] мүрысөөнүүдтэ. ... ронеж хотын ... лективүүдэй кон[церт] ... Англи хэлэн. 14... ный гусь» — ... жэг. 15.00 — И... жэм. 15.25 — ... Хэзээ? 16.30 — ... концерт. 16.45 ... нин. 18.10 — Мо... эй арадай хүгж[эмэй] ... лор» ансамблиин ... даха. 18.35 — ... гүй асуудалнууд ... нүүд. Шиидхэбэр[и] ... — Баримтата фи[льм].

Улаан-Үдэ. 19.35 ... Гүрэнэй ансамб[ль] ... айлшална». 20.2... бэшэгүүдээр. 20.5... Сибирь» — кино ...

Москва. 21.00 ... нойрсогты, багаш[ууд] ... «Нүхэдэй шарай ... «Время». 22.30 — ... ное наследство» ... ханай фильм. ... майора Земана» ... һээ (ЧССР).

ОНСО ШАЛГАРБА

Холын болон дунда зайда урилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Рязань хотодо үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ хабаадалсаһан нютагаймнай басаган Татьяна Позднякова эрхим амжалта туйлаа.

РСФСР-эй габьяата тренер Б. Д. Домниной хүмүүжүүлһэн уласхоорондын классай, СССР-эй спортын мастер Татьяна Позднякова 1500 метрэй зайда урилдахадаа ороной хүнгэн атледүүдэй дундаһаа онсо шалгараа. Тэрэ энэ зайгаа 3 минута 58,1 секунда соо гаталба. Мүн гурбан километрэй зайе 8 минута 32,0 секунда соо гаталжа, эрхимлэһэн байна.

Манай корр.

ГУРБАДАХИ ҺУУРИДА...

Шэнэ, боро газарай ашаглагдажа эхилһээр 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан даамаар хүүгэдэй Бүхэсоюзна фестиваль Казахай ССР-эй ниислэл Алма-Ата хотодо болобо. Энэ мүрысөөндэ аха дүү зургаан республикын 20 команда хабаадаа. Буряадай республикые түлөөлһэн Улаан-Үдын хүүгэдэй спортивна 3-дахи һургуулиин (ДЮСШ-3) команда урагшатайгаар хабаадажа, хүндэтэ гурбадахи һуури эзэлбэ.

Командын бүридэлдэ С. Мещеряков (32-дохи һургуули), С. Монсонов (13-дахи һургуули), А. Буянов (51-дэхи һургуули), Л. Баинова (2-дохи интернат-һургуули), Д. Норбоева (1-дэхи интернат һургуули) гэгшэд ороһон байна. Хубиин тоосоогоор Д. Норбоева эрхим һайн үрэ дүн харуулжа, басагадай дунда уласхоорондын даамаар илаа. Ородой даамаар Л. Баинова хоёрдохи һуури эзэлбэ.

М. БАЗАРОВ.

ТОБШОХОНООР...

ҺУР ХАРБАЛГА. «Хани барисаан-84» гэжэ уласхоорондын ехэ мүрысөөн үсэгэлдэр Чехословакиин Пльзень хотодо нээгдэбэ. Социалис оронуудай бүхы бэлигтэй бэрхэ мэргэшүүл энэ мүрысөөндэ хабаадана. Долоон городой, тэрэ тоодо Шэтын бэрхэ харбагшад — уласхоорондын классай спортын мастернууд — Европын хоёр дахин чемпион Владимир Ешеев, тээсгэн Мехикэ хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадахадаа, дэлхэйн эгээл үндэр дээдын үрэ дүн туйлаһан Ханда-Цырен Гомбожапова, бүхэсоюзна мүрысөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ илажа гараһан Мунко-Бадра Дашицыренов гэгшэд манай Эхэ ороной спортын нэрэ хүндые хамгаалхаяа ошонхой.

• • •

Һур харбалгаар найман союзна республикын командануудай дунда нүхэд ёһоной мүрысөөн Башкирай АССР-эй Мелеуз хотодо болобо. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Шэтын Спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулиин суглуулагдамал команда илаһан байгаа. Хабаровскын түлөөлэгшэд — хоёрдохи, Улаан-Үдын мэргэшүүл гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Буряадай багшанарай институт дүүргээд, Шэтэдэ сэрэгэй алба хэжэ байһан Цыденбал Цыренжапов эндэ ехэ амжалта туйлажа чемпион болоо. М-2 упражненеэр 2541 очко тудажа, тэрэ уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэбэ.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка, уласхоорондын классай спортын мастер Светлана Николаева 2455 очко тудажа, эхэнэрнүүдэй дундаһаа бронзо медаляар шагнагдаһан байна.

ВЕЛОСИПЕДЭЭР УРИЛДАЛГА. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Алма-Ата хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ «Урожай» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй тренер, спортын мастер Валентина Косульникова 50 километртэ урилдахадаа, 1 час 09 минута 25 секунда саг харуулжа, уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэһэн байха юм. Тэрэнэй амжалтада тренер С. Д. Галсанов ехэ габьяатай гээд онсолон тэмдэглэлтэй.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. «Хани барисаан-84» гэжэ уласхоорондын мүрысөөнэй дүүрээшье һаань, манай республикын хүнгэн атледүүдые ехэ ехэ мүрысөөнүүд хүлеэнэ. Уласхоорондын классай спортын мастер Т. Позднякова оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, сентябрь һарын эхеэр Италида үнгэргэгдэхэ ехэ нааданда хабаадаха. Тиихэдэ Павел Яковлев уласхоорондын ехэ мүрысөөндэ мүн лэ хабаадахые һорилго бэлэдхэл хэнэ.

• • •

Хүнгэн атлетикээр «Трудовые резервы» бүлгэмэй Россин соведэй мүрысөөн Ставрополь хотодо болобо. Һаяхан спортын мастерай норматив дүүргэһэн Татьяна Гуринова эндэ 1000 метртэ илалта туйлаад, 800 метрэй зайда урилдахадаа, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Виноградовагай дүү басаган — Татьяна ядро түлхилгээр эрхимлэһэн байгаа.

САМБО. Домог суута Александр Матросовой баатаршалгые дабтаһан Советскэ Союзай Герой Н. С. Талалушкинай дурасхаалда зорюулагдаһан бүхэсоюзна мүрысөөн Горьковско областиин Котово хотодо болобо. Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй һурагша Сергей Федоров эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, 48 килограммай шэгнүүртэн сооһоо гурбадахи һуури эзэлбэ.

• • •

Эдиршүүлэй дунда самбо барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Рязань хотодо үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадахын тула манай республикын эдир самбистнууд М. Патрушев, А. Федотов, Т. Санжиев, С. Невзоров, Ю. Маметьев гэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ һуралсал һорилго хэжэ байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000.

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-06, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Редакторай ... И. Р-Д. ...

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-02527. Заказ № 194. Индекс 04649.